

Lapin maahanmuuttostrategia 2017

MIRVA PETÄJÄMÄÄ

Lapin maahanmuuttostrategia 2017

MIRVA PETÄJÄMAA

Esipuhe

Vielä 1980-luvun alkupuolella Lapissa asui vain parisensataa ulkomaan kansalaista, tällä hetkellä heitä on noin 3 500. Viimeisen kymmenen vuoden aikana maahanmuuttajien määrä Lapissa onkin lähes kaksinkertaistunut ja on kasvussa edelleen. Ennusteiden mukaan maahanmuuttajien määrä Suomessa tulee huomattavasti kasvamaan. Mikäli Lapissa kasvu jatkuu nykyisellään, meillä asuu vuonna 2030 jo noin 12 000 maahanmuuttajaa.

Lappi on kansainvälinen maakunta ja tänne muuttavat ulkomaalaiset vahvistavat sitä entisestään tuomalla monipuolisen kielitaitonsa ja kulttuurinsa osaksi lappilaisuutta. Maahanmuuttajaväestö on myös keskimäärin nuorempaa kuin kantaväestö, mikä onkin tärkeä voimavara Lapin kaltaiselle maakunnalle, jossa väki vähenee ja vanhenee. Meidän jokaisen panosta kuitenkin tarvitaan, että ulkomailta tänne muuttaneet voisivat myös kokea olevansa tervetulleita ja jokaisella heistä olisi mahdollisuus hankkia suomen kielen taito ja kotoutua Lappiin. Mutta mitä me voisimme tehdä? Kysymys on yksi niistä, johon tällä vuoteen 2017 uudistetulla Lapin maahanmuuttostrategialla pyritään hakemaan vastauksia.

Lapissa työttömyys on edelleen varsin korkeaa, ja muun maan tapaan ulkomaalaisväestön työttömyys on huomattavasti korkeampaa kuin kantaväestön. Lapin väestön työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden vähentäminen onkin kaiken kehittämistyön keskiössä lähivuodet. Lapin maahanmuuttostrategiassa keskitytään etsimään ratkaisuja työttömyysongelmaan nimenomaan maahanmuuttajien näkökulmasta. Monet strategian toimenpiteistä tähtäävät siihen, että maahanmuuttajien kiinnittymistä suomalaiseen työelämään voitaisiin vahvistaa ja samalla päästä lähemmäksi hallitusohjelmaan sisältyvän maahanmuuttajien työttömyyden puolittamista koskevan tavoitteen saavuttamista.

Korkeasta työttömyydestä huolimatta Lapin tulevaisuuden kehitysnäkymät ovat niin elinkeinoelämän kuin työllisyydenkin osalta kuitenkin myönteiset pohjautuen erityisesti matkailuun sekä kaivos- ja metalliteollisuuteen. Maakunnan ikärakenteesta johtuen työvoimasta poistuu lähivuosina noin 12 500 ja työllisistä noin 10 000 henkilöä. Suuren poistuman vuoksi maakunnassa tällä hetkellä asuva väestö ei riitä täyttämään tulevia työvoiman tarpeita ja kilpailu osaavasta työvoimasta tulee kiristymään yli toimiala-, maakunta- ja maarajojen.

Tietyillä aloilla on ja tulee jatkossakin olemaan pulaa työnhakijoista ja toisaalta tietyissä ammateissa tulee olemaan ylitarjontaa. Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi strategian toimenpiteissä painotetaan maahanmuuttajien osaamisen ja koulutuksen vahvistamista vastaamaan paremmin työmarkkinoiden tarpeita. Pääpaino on Lapissa jo olevien työllistymisen edistämisessä, mutta strategiassa on otettu huomioon, että toimenpiteitä tarvitaan myös työperäisen maahanmuuton lisäämiseen erityisesti niillä aloilla, jotka kärsivät työvoimapulasta.

Lapin maahanmuuttostrategia on laadittu maakunnallisena monialaisena verkostoyhteistyönä ja sen tavoitteena on linjata maahanmuuttoa ja kotouttamiseen liittyvää kehittämistyötä seuraavien viiden vuoden aikana. Tarkoituksena on, että strategia toimisi myös pohjana kunnissa laadittaville uuden kotoutumislain mukaisille paikallistason kotouttamisohjelmille.

Maahanmuuttostrategian laadintaan on prosessin eri vaiheissa osallistunut iso joukko toimijoita eri puolilta Lappia. Kiitämme lämpimästi kaikkia osallistuneita! Erityisesti haluamme kiittää Lapin ELY-keskuksen VAIKO-hankkeen projektipäällikkö Mirva Petäjämaata, joka on vastannut maahanmuuttostrategian laadinnan kokonaisuudesta.

Lapin maahanmuuttostrategian laadintaprosessi on jälleen hieno osoitus siitä, kuinka tiiviit ja toimivat yhteistyöverkostot Lapissa on. Se antaa erinomaisen lähtökohdan sitoutua yhteisesti strategian tavoitteisiin ja toteuttamiseen käytännössä kohti strategian visiota: Lappi on moniarvoinen ja monikulttuurinen maakunta, jossa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja edellytykset elää, asua ja tehdä työtä.

Rovaniemellä 31.1.2013

Ylijohtaja Pirkko Saarela

Maahanmuuttopäällikkö Anne-Mari Suopajarvi

ELINVOIMAA ALUEELLE 1 | 2013

LAPIN MAAHANMUUTTOSTRATEGIA 2017

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Atte Uotila / Markkinointitoimisto Kitchen Oy

Kansikuva: Atte Uotila / iStockphoto.com ja Plugi.fi

Painotalo: Kopijyvä Oy

ISBN 978-952-257-679-2 (painettu)

ISBN 978-952-257-698-9 (PDF)

ISSN-L 2242-282X

ISSN 2242-282X (painettu)

ISSN 2242-2838 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-698-9

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Esipuhe	V
1 Lappi maahanmuuttajien toimintaympäristönä	3
1.1 Strategian lähtökohdat.....	3
1.2 Lappi lyhyesti	4
1.3 Maahanmuuttajat Lapissa	7
1.3.1 Väestökehitys ja väestö rakenne	7
1.3.2 Työllisyys ja asema työmarkkinoilla	11
1.3.3 Koulutusaste ja koulutukseen osallistuminen	14
1.3.4 Nykytila ja tulevaisuuden kehityshaasteet tiivistetysti	16
2 Lapin maahanmuuttostrategia	18
2.1 Strategia pähkinänkuoressa	18
2.2 Strategian toimeenpano	20
2.3 Strategian seuranta.....	20
3 Strategian toimenpidekokonaisuudet.....	23
3.1 Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet kotouttamisen lähtökohtana	23
3.1.1 Alkuvaiheen toimet ovat tehokkaita ja luovat edellytykset onnistuneelle kotoutumiselle (tavoite linja 1).....	23
3.1.2 Maahanmuuttajilla on riittävät kielelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset valmiudet (tavoite linja 2).....	24
3.2 Osaavat maahanmuuttajat työntekijöinä ja yrittäjinä	27
3.2.1 Maahanmuuttajilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella ammattiin (tavoite linja 3).....	27
3.2.2 Maahanmuuttajat työllistyvät avoimille työmarkkinoille ja yrittäjiksi (tavoite linja 4).....	28
3.3 Kansainvälistyvä työelämä	29
3.3.1 Työpaikkojen monimuotoisuus on vahvistunut (tavoite linja 5).....	29
3.3.2 Työvoiman maahanmuutto on työmarkkinalähtöistä (tavoite linja 6)	30
3.4 Toimivat palvelurakenteet ja monialaiset verkostot kotoutumisen tukena	33
3.4.1 Palvelurakenteet ja -järjestelmät huomioivat maahanmuuttajien tarpeet (tavoite linja 7)	33
3.4.2 Vapaa-ajan yhteisöt ovat maahanmuuttajien ja kantaväestön luontevia kohtaamispaikkoja (tavoite linja 8)	34
Tausta-aineisto	36
Liitteet	38
Liite 1. Lapin maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkosto (MAKO)	38
Liite 2. Lapin maahanmuuttoasiain toimikunta 1.1.2011–31.12.2013	39
Liite 3. Keskeinen käsitteistö	40
Liite 4. Seurantaindikaattorit.....	43

1 Lappi maahanmuuttajien toimintaympäristönä

Lapin maahanmuuttostrategia 2015 (2008)

Lapin maakuntaohjelma 2011-2014 ja sen toteuttamissuunnitelma

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma

Lapin ELY-keskuksen strategia 2012-2015

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)

- koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttajia
- korostaa maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen tehostamista yksilöllisten tarpeiden mukaisilla palveluilla ja toimenpiteillä maahantulon alkuvaiheessa
- yhteisiä rajapintoja mm. lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

Valtion kotouttamisohjelma 2012-2015

- sisältää hallituksen asettamat kotouttamisen painopisteet ja toimenpiteet
- tehostaa kotouttamistoimenpiteiden valtakunnallisen tason suunnittelua, toimeenpanoa ja seurantaa
- tukee maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnan kaikilla sektoreilla ja vahvistaa hyviä etnisiä suhteita

1.1 Strategian lähtökohdat

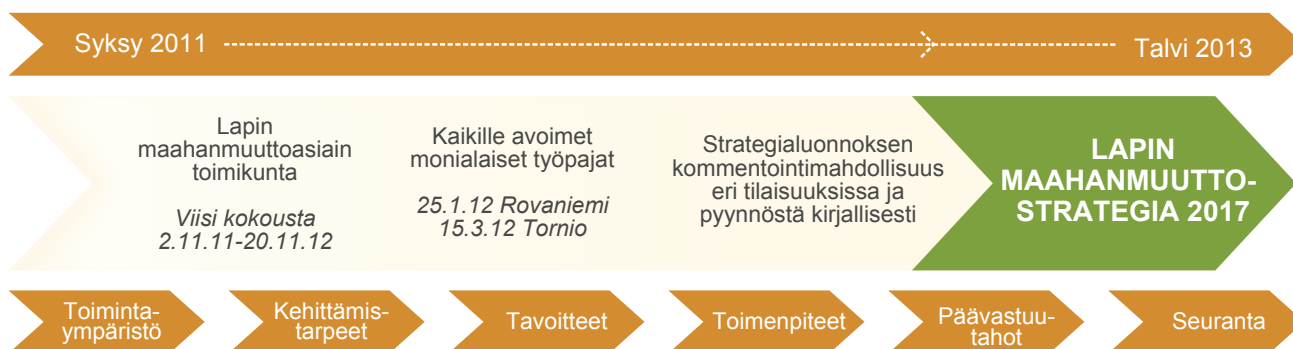
Lapin maahanmuuttostrategian tarkoituksena on toimia alueen maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämistä linjaavana asiakirjana vuoteen 2017. Se on väline toimeenpanna valtion ensimmäistä kotouttamisohjelmaa, joka sisältää pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen painopistealueet kotouttamiselle vuosille 2012–2015. Strategia on myös keino tehostaa kotoutumisen edistämistä koskevan lain (1386/2010) toimeenpanoa sekä monialaista toimijoiden yhteistyötä alueellisesti ja paikallisesti.

Lapin ensimmäinen maahanmuuttostrategia on vuodelta 2008. Tarve strategian päivittämisestä tuli aktiivisen kehittämistyön myötä nopeasti ajankohtaiseksi ja se kirjattiin Lapin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman toimenpiteisiin vuosille 2011–2012. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) hankkeisti strategian uudistamisen: Vaikuttavuutta kotouttamiseen monialaisena yhteistyönä -hanke (VAIKO) toteutettiin ajalla 15.8.2011–28.2.2013 Euroopan sosiaalirahaston (ESR) varoin. Lapin ELY-keskuksen nelivuotisen strategian 2012–2015 yhtenä painopisteenä on maahanmuuttajien kotouttaminen ja kotoutumisen tehostuminen osana väestön hyvinvoinnin edistämistä. Strategian lähtökohdat on kuvattu kuviossa 1.

Pitkät etäisyydet ja harva asutus tuovat haasteita kotoutumista ja työllistymistä edistävien, yksilöllisten tarpeiden mukaisten palvelujen ja toimenpiteiden tasavertaiselle tuottamiselle Lapissa. Tasavertaisuuden toteutumiseksi tarvitaan uudenlaisia ja joustavia palvelujen tuottamistapoja sekä verkostoyhteistyötä. Lapissa on rakennettu kotouttamiseen liittyviä yhteistyöverkostoja (liite 1) ja keskeiset verkostot ovat Lapin maahanmuuttoasiain toimikunta, Lapin etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) sekä Rovaniemen ja Meri-Lapin maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkostot (MAKO).

Kuvio 1. Strategian lähtökohdat

Kuvio 2. Strategian valmisteluprosessin vaiheet

Strategia on laadittu maakunnallisena monialaisena verkostoyhteistyönä. Keskeisinä toimijoina ovat olleet kahteen kaikille avoimeen työpajaan osallistuneet valtion ja kuntien viranomaiset eri hallinnonaloilta, kouluttajat, opettajat, kolmannen sektorin ja hankkeiden toimijat sekä maahanmuuttajat. Valmisteluprosessiin (kuvio 2) on osallistunut yhteensä noin 150 henkilöä noin 40 organisaatiosta eri puolilta Lappia. Prosessia on ohjannut Lapin maahanmuuttoasiain toimikunta (liite 2). Liitteeseen 3 on koottu strategian keskeinen käsitteistö.

1.2 Lappi lyhyesti

Lappi on kansainvälinen maakunta, joka sijaitsee Pohjois-Karjalalla ja Barentsin alueella. Alue rajoittuu idässä Venäjään, pohjoisessa Norjaan ja lännessä Ruotsiin. Lapin maakunta on harvaan asuttua: asukastiheys on vain 2,0 asukasta/km², kun koko maan keskiarvo on 17,4 asukasta/km². Maakunnan väestö sijoittuu pääasiassa keskuksiin ja niiden työssäkäyntialueille. Vain 20 prosenttia Lapin väestöstä asuu kylissä ja maaseudulla. Lapin väkiluku oli 183 330 asukasta vuonna 2011, mutta tavoitteena on, että vuonna 2030 Lapissa asuisi taas 195 000 asukasta kuten vielä 1990-luvun lopussa. Tavoitteeseen pääsemiseksi väkiluvun olisi kasvatettava keskimäärin 600 asukkaalla vuodessa. Se edellyttäisi syntyvyyden kasvua, kuntien välisen nettomuuton kääntymistä muuttovoitoksi sekä lisääntyvää maahanmuuttoa. (Lapin Luotsi)

Lapin tulevien vuosien kehityksen kannalta ratkaisevaa on, miten vetovoimaiseksi asuinpaikaksi Lappi koetaan. Loppuvuodesta 2012 valmistuneen Lappi-brändin ”Lapland Above Ordinary” tavoitteena on tukea Lapin myönteistä kehitystä. Lappi-brändi kiteytyy viiteen vetovoimatekijään: 1) luonnossa ja luonnosta, 2) outoa taikaa, 3) aito hulluus, 4) avoin ja arktinen sekä 5) tehdä pois. Vetovoimaisuuden vahvistaminen edellyttää Lappi-brändiä tukevia tekoja ja entistä yhtenäisempää viestintää niin yrittäjiltä, kunnilta, aluehallinnolta, yhdistyksiltä ja muilta organisaatioilta kuin maakunnan asukkailtakin. Lappi-brändi on mahdollisuus lisätä alueen vetovoimaa sekä edistää kansainvälisten ja kansallisten yritysten sijoittumista ja investointeja Lappiin, houkutella osaavaa työvoimaa ja tukea vientiteollisuutta, edistää matkailutavoitteita, vahvistaa maakunnallista identiteettiä ja

nostaa Lapin arvostusta niin paikallisten kuin ulkopaikkakuntalaistenkin silmissä. (Lapland Above Ordinary)

Lapissa talouden kasvunäkymät ovat positiivisempia kuin maassa keskimäärin johtuen Lapissa ja sen arktisilla lähialueilla vireillä olevista kaivos-, kaasu-, öljy- sekä infrastruktuurihankkeista. Kasvavia toimialoja ovat matkailu, kaivostuotinta, metallien ja metallituotteiden valmistus, rakentaminen, kauppa, kuljetus, sosiaali- ja terveystoiminta sekä virkistys- ja kulttuuripalvelut. Laskevia toimialoja ovat perusmaatalous, julkinen hallinto, maanpuolustus ja järjestötoimi. Lapin työpaikoista lähes kolme neljäsosaa on palveluissa. Julkisen sektorin palvelurakennemuutoksen myötä yksityisen sektorin ja yritysten osuus työpaikoista edelleen nousee ja syntyy mahdollisuuksia etenkin palveluyrittäjyyden lisäämiseen. Näkyvissä on myös lappilaisten yrittäjien kasvava eläköityminen ja sukupolvenvaihdot. Kansainvälisen talouden jatkuva ja nopea muutostila haastaa lappilaisia yrityksiä suuntautumaan perinteisten länsimaisten markkina-alueiden lisäksi uusille voimakkaan kehityksen alueille, kuten Venäjälle, Kiinaan, Intiaan, Etelä-Amerikkaan ja Etelä-Afrikkaan. (Lapin Luotsi)

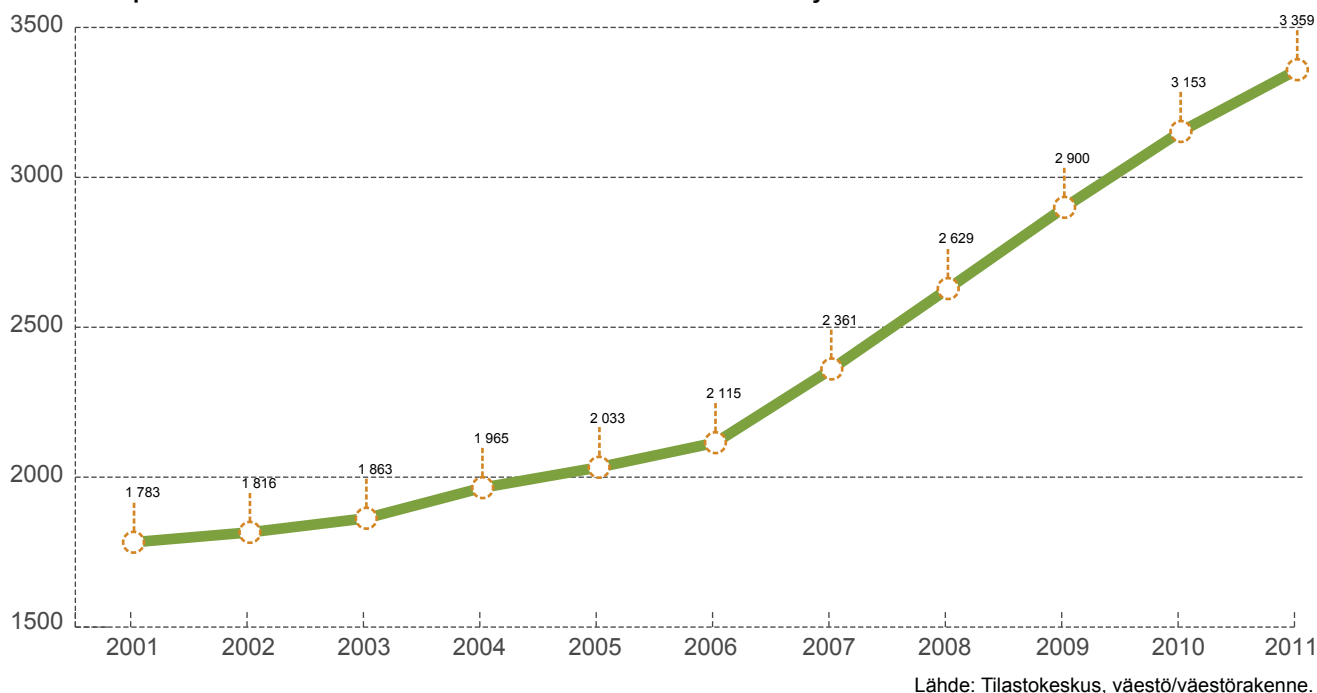
Lapissa työmarkkinoiden toimivuutta heikentää se, että työvoiman tarjonta ja kysyntä eivät kaikilta osin kohtaa. Työvoiman nopeutuva eläköityminen, työmarkkinoille tulevien nuorten ikäluokkien pieneneminen ja samanaikainen työvoiman kysynnän lisääntyminen aikaansaavat haasteita osaavan työvoiman saatavuudelle. Joissakin ammateissa on työvoiman ylitarjontaa ja toisaalta joissakin ammateissa on pulaa työnhakijoista. Samassa ammatissa voi olla työttömyydestä huolimatta rekrytointiongelmia. Työpaikkojen ja tekijöiden alueellinen kohtamattomuus on myös esteenä työmarkkinoiden toimivuudelle. Matkailun kausiluontoisuuden vuoksi ammattitaitoisen työvoiman saatavuusongelmat ovat jokavuotinen haaste. Terveystoiminta- ja sosiaalipalveluissa työvoiman kysyntä on jatkuvaa, samoin muun muassa metalliteollisuudessa ja kaivosalalla erityisosaamista vaativissa asiantuntijatehtävissä. Ongelmana on, että työnhakijoiden osaamistaso ei vastaa työtehtävien vaatimuksia. Koulutuksen saavutettavuus on Lapissa kaikkien koulumuotojen osalta selvästi muuta maata heikompi. Ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen toisen asteen koulutuspaikkojen suunnitella olevat vähennykset heikentävät Lapin koulutustarjontaa ja vaikeuttavat osaavan työvoiman saatavuutta, elinkeinoelämän positiivisten tulevaisuudennäkymien ja Lapin väestön koulutustasotavoitteiden toteuttamista. (Lapin Luotsi)

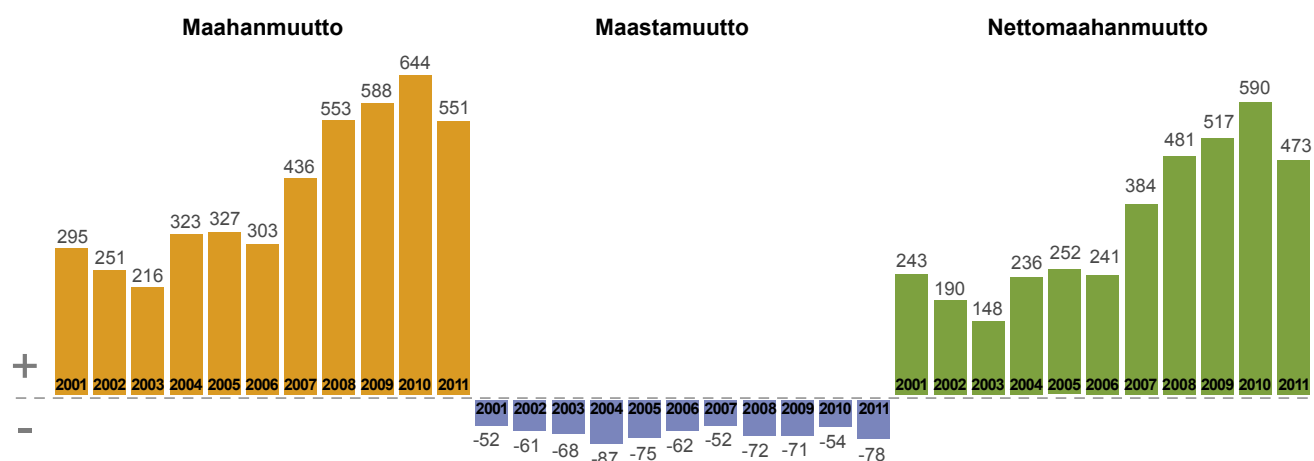

Kuvio 3. Lapissa vakituisesti asuvien ulkomaan kansalaisten määrän kehitys vuosina 2001–2011.

Kuvio 4. Ulkomaan kansalaisten maahanmuuton, maastamuuton ja nettomaahanmuuton kehitys Lapissa vuosina 2001–2011.

1.3 Maahanmuuttajat Lapissa

1.3.1 Väestökehitys ja väestörakenne

Ulkomaan kansalaisten määrä on lähes tuplaantunut Lapissa 2000-luvulla (kuvio 3); vuonna 2011 ulkomaan kansalaisia oli 3 359 henkilöä. Kasvua on ollut keskimäärin seitsemän prosenttia vuodessa. Voimakkaimmat kasvun vuodet olivat viime vuosikymmenen lopussa: Rovaniemellä vuonna 2007 ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi edellisvuodesta lähes 20 prosenttia, vuonna 2009 Kemissä lähes 30 prosenttia ja Torniossa 14 prosenttia. Huippuvuosien jälkeen ulkomaalaisten määrän kasvu on ollut hienoisessa laskussa, mutta mikäli kasvu jatkuu keskimääräistä seitsemän prosentin vuosivauhtia, arvioidaan ulkomaan kansalaisten määrän kasvavan nykyisestä noin 3 500 henkilöstä 12 000 henkilöön vuoteen 2030 mennessä. Koko maassa ulkomaalaisten määrän arvioidaan samassa ajassa kasvavan nykyisestä vajaasta 200 000 henkilöstä puoleen miljoonaan. Vuonna 2011 Lapissa asuvista ulkomaan kansalaisista enemmistö eli lähes 80 prosenttia asui Rovaniemellä, Torniossa ja Kemissä.

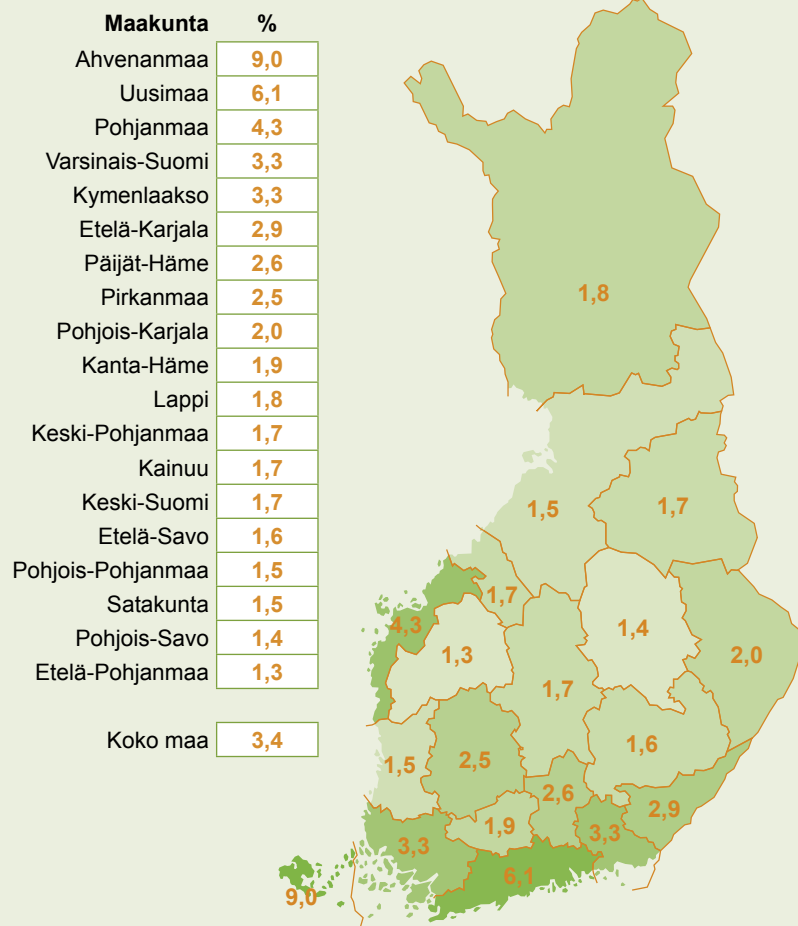
Ulkomaan kansalaisten osalta Lappi on ollut muuttovoittaja ainakin 1980-luvun lopulta lähtien, mutta viimeiset viisi vuotta nettomaahanmuutto on ollut erityisen suurta (kuvio 4). Tilastokeskuksen mukaan ulkomaan kansalaisia muutti Lappiin vuoden 2011 aikana 551 henkeä ja Lapista pois 78 henkeä. Nettomaahanmuuttoa eli muuttovoittoa kertyi vuoden 2011 aikana yhteensä 473 henkeä.

Kuvio 5. Saapuneet kansainvälistä suojelua saavat henkilöt alueittain vuosina 2006–2011.

Maakunta	2006	2007	2008	2009	2010	2011	YHTEENSÄ
Uusimaa	310	510	669	498	1 036	845	3 868
Pohjanmaa	110	223	152	196	359	274	1 314
Lappi	93	138	195	239	217	191	1 073
Kaakkois-Suomi	98	94	176	206	267	206	1 047
Pohjois-Pohjanmaa	62	135	132	189	302	225	1 045
Pirkanmaa	108	127	159	126	223	244	987
Varsinais-Suomi	56	134	185	114	208	218	915
Pohjois-Karjala	27	61	104	180	191	217	780
Kainuu	41	142	152	102	98	103	638
Häme	50	32	79	73	129	139	502
Etelä-Savo	92	71	67	74	59	107	470
Keski-Suomi	47	54	57	88	57	57	360
Pohjois-Savo	14	51	37	33	40	34	209
Etelä-Pohjanmaa	32	4	1	23	6	23	89
Satakunta	2	17	5	26	15	9	74
YHTEENSÄ	1 142	1 793	2 170	2 167	3 207	2 892	13 371

Lähde: Sisäasiainministeriö (SM) ja työ- ja elinkeinoministeriö (TEM).

Kuvio 6. Ulkomaan kansalaisten osuus (%) maakuntien väestöstä vuonna 2011.

Lähde: Tilastokeskus, väestö/väestörakenne.

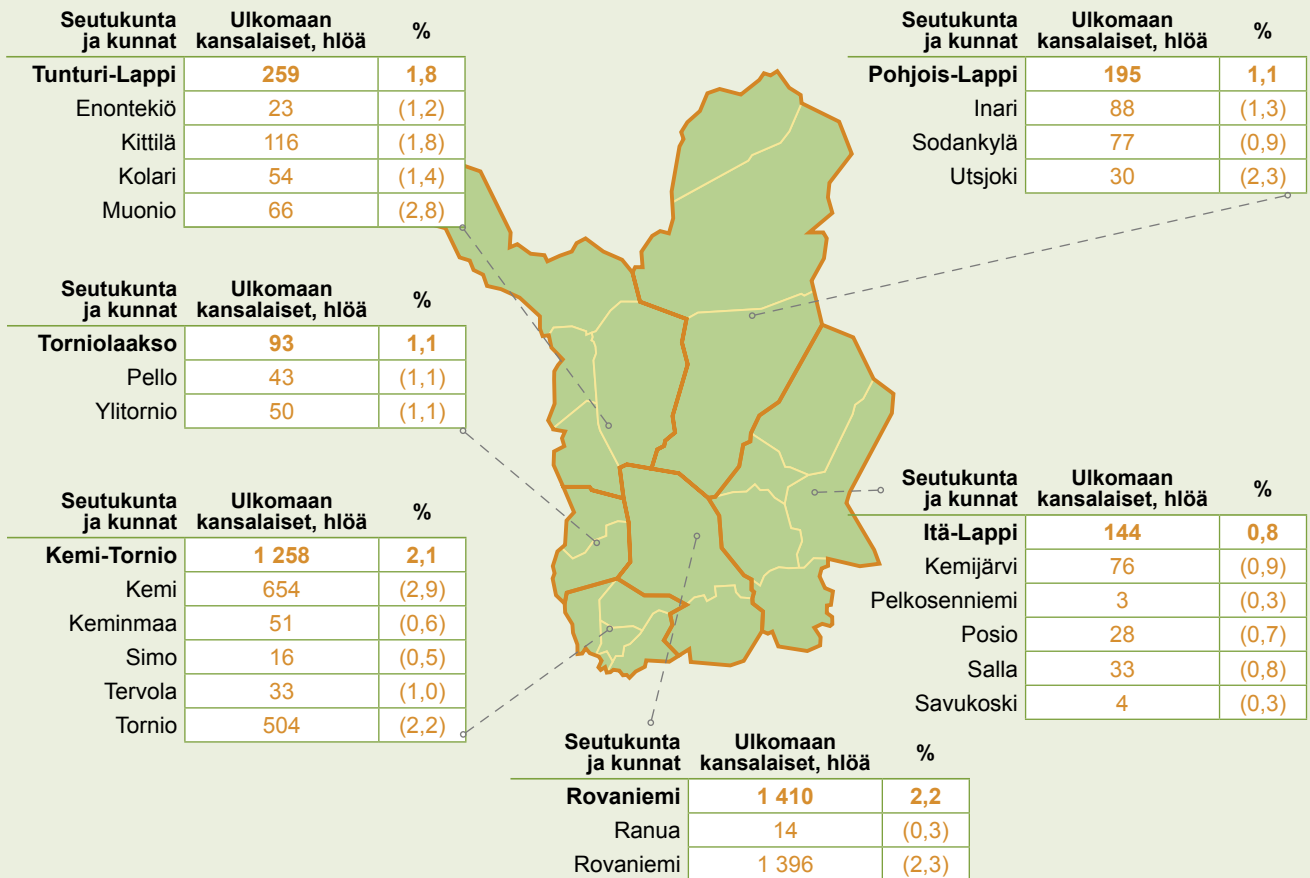
Suomeen ja Lappiin muutetaan eniten perhesiteen, opiskelun ja työntönteon perusteella. Lapissa kansainvälistä suojelua saavien maahanmuuttajien suhteellinen osuus on suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Vuodesta 2006 lähtien Lappiin on saapunut 1 073 kansainvälistä suojelua saavaa henkilöä, mikä on kahdeksan prosenttia koko maahan vastaanotetuista (kuvio 5). Lapissa Rovaniemi, Kemi ja Tornio ovat vastaanottaneet kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä ja kehittäneet kotouttamista 1980-luvun lopusta lähtien: kuntapaikkoja on tällä hetkellä Rovaniemellä 80, Kemissä 50 ja Torniossa 35. Vastaanotto perustuu kuntien ja ELY-keskuksen väliseen sopimukseen. ELY-keskus korvaa kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia kunnille. Vuonna 2011 Lapin kunnille korvattiin kustannuksia yhteensä yli neljä miljoonaa euroa. Vuonna 2012 kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä sijoitui Lappiin selvästi aikaisempaa vähemmän.

Suomessa oli vuonna 2011 ulkomaan kansalaisia 3,4 prosenttia väestöstä. Lapissa ulkomaan kansalaisia oli 1,8 prosenttia väkiluvusta (kuvio 6) ja heitä asui jokaisessa Lapin 21 kunnassa (kuvio 7). Kun mittarina käytettiin ulkomaalaisten osuutta kunnan väkiluvusta, Kemi oli Lapin kansainvälisin kunta ja Muonio toiseksi kansainvälisin. Seutukunnista kansainvälisin oli Rovaniemen seutukunta. Lapissa ulkomaalaista syntyperää olevista (4 076 hlöä) lähes 90 prosenttia oli ulkomailla syntyneitä ensimmäisen polven maahanmuuttajia ja vain noin kymmenen prosenttia Suomessa syntyneitä toisen polven maahanmuuttajia. Vuonna 2011 Suomessa oli vain 23 kuntaa, joissa asui yli tuhat ulkomaan kansalaista (kuvio 8) – Rovaniemi oli yksi niistä (1 396 hlöä). Vastaavasti kuntia, joissa asui 500–1 000 ulkomaan kansalaista, oli 21 mukaan luettuina Kemi (654 hlöä) ja Tornio (504 hlöä).

Vuonna 2011 Lapissa asuvista ulkomaan kansalaisista yli puolet (54 %) oli eurooppalaisia ja noin kolmasosa (35%) aasialaisia. Ulkomaan kansa-

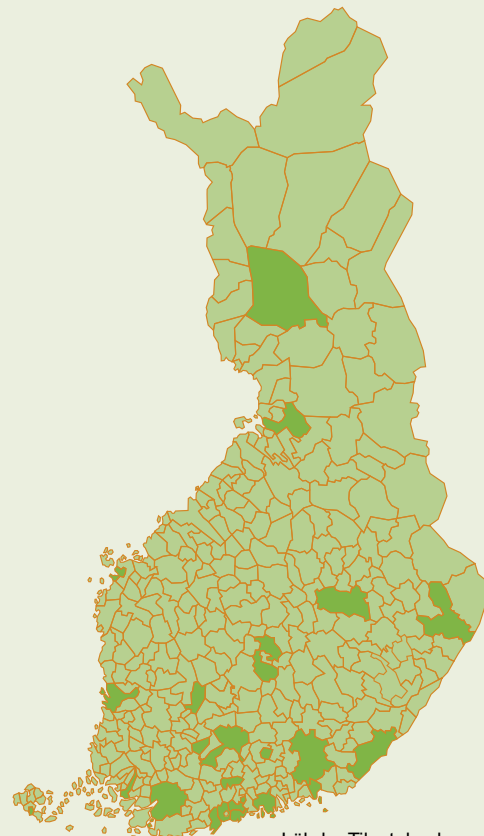
Kuvio 7. Ulkomaalaisten määrä ja suhteellinen osuus väkiluvusta Lapin seutukunnissa ja kunnissa vuonna 2011.

Lähde: Tilastokeskus, väestö/väestörakenne.

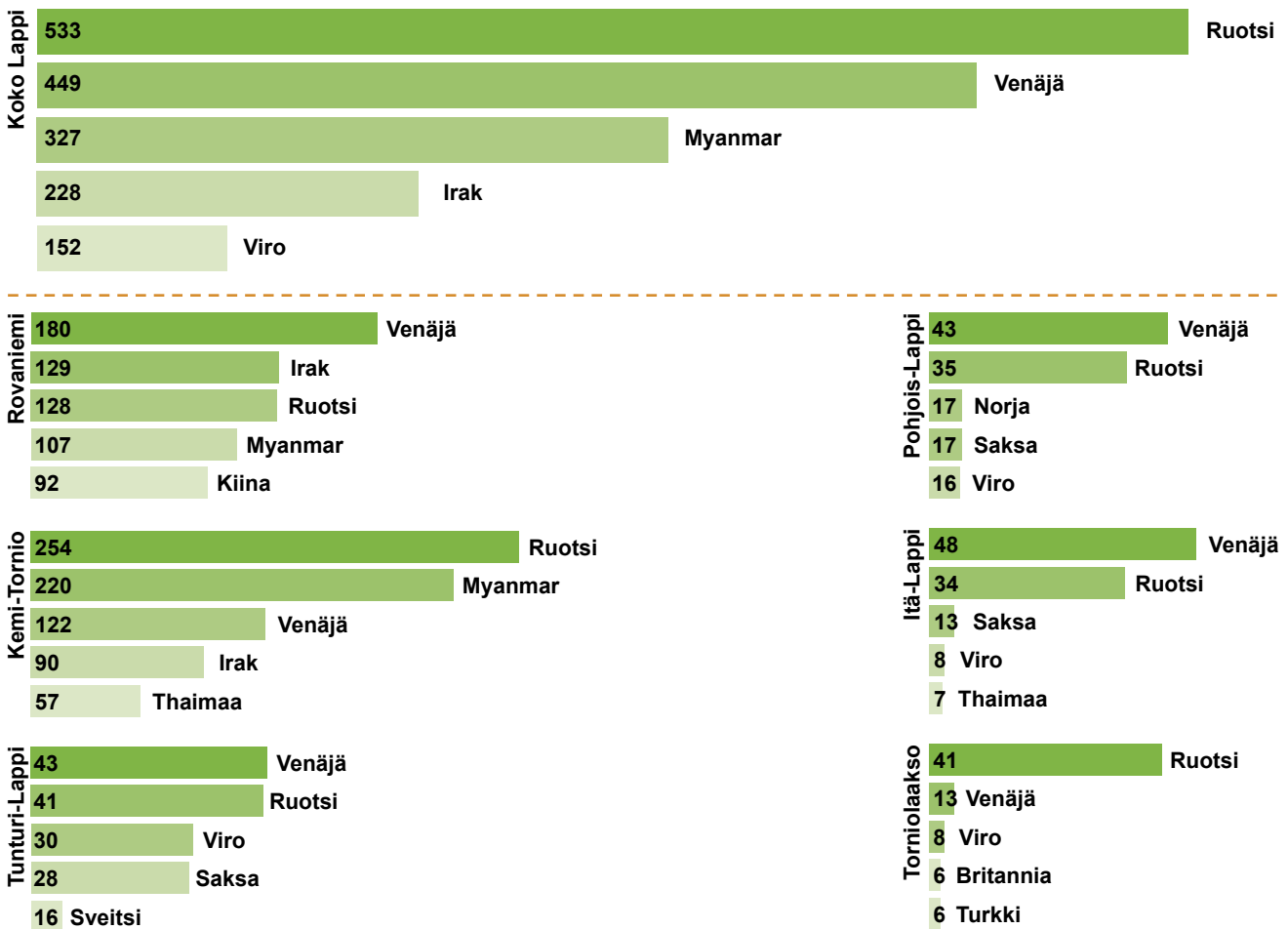
Kuvio 8. Kunnat, joissa asui vuonna 2011 eniten ulkomaan kansalaisia.

Alue	Ulkomaan kansalaisia, hlöä
Helsinki	47 878
Espoo	18 813
Vantaa	14 775
Turku	9 506
Tampere	8 523
Oulu	3 798
Lahti	3 650
Vaasa	3 604
Jyväskylä	3 415
Kotka	2 919
Lappeenranta	2 683
Salou	2 236
Kouvola	2 013
Kuopio	1 841
Porvoo	1 670
Joensuu	1 606
Kerava	1 566
Hämeenlinna	1 475
Rovaniemi	1 396
Kirkkonummi	1 330
Maarianhamina	1 286
Hyvinkää	1 261
Pori	1 255

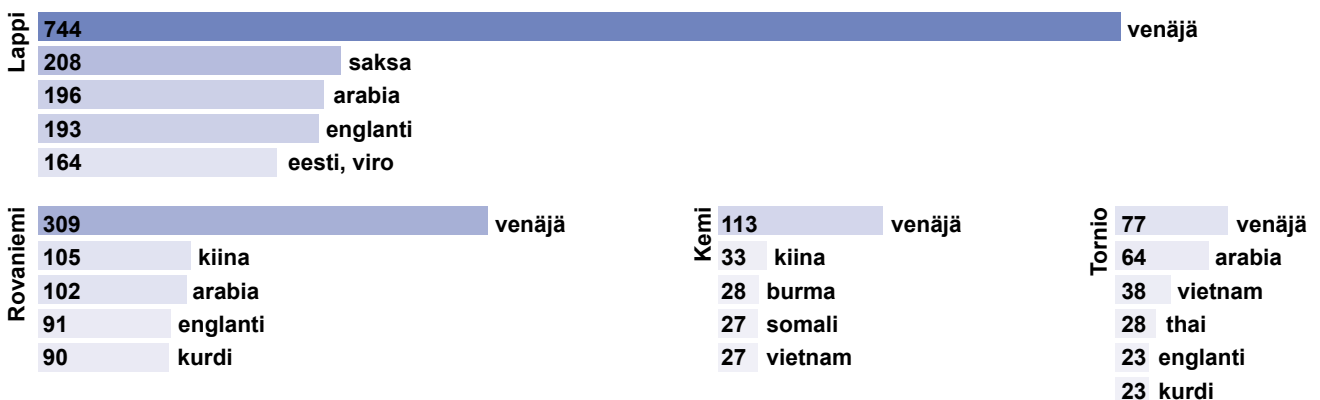
Lähde: Tilastokeskus, väestö/väestörakenne

Kuvio 9. Kansalaisuuksien TOP 5 Lapissa ja sen eri seutukunnissa vuonna 2011.

Lähde: Tilastokeskus ja Lapin liitto.

Kuvio 10. Vieraiden kielten TOP 5 Lapissa ja sen suurimmissa kaupungeissa vuonna 2011.

Lähde: Tilastokeskus ja Lapin liitto.

laiset edustivat 96 eri kansalaisuutta (kuvio 9); eniten oli ruotsalaisia (16 %), venäläisiä (13 %) ja myanmarilaisia (10 %). Eniten eri kansalaisuuksia oli edustettuna Rovaniemellä (85). Irakilaiset ovat olleet suurin yksittäinen Lappiin muuttanut kansalaisuusryhmä vuosina 2009–2011.

Vuonna 2011 Lapissa puhuttiin 77 vierasta kieltä (kuvio 10), joista Rovaniemellä 66:tta. Selkeästi suurin vieraskielisten

ryhmä Lapissa, kuten koko maassa, oli venäjää äidinkielenään puhuvat, joita oli viidesosa (21 %) vieraskielisistä.

Maahanmuuttajaväestö on niin Lapissa kuin koko maassa-kin nuorempaa kuin koko väestö ja näin ollen korjaa ikärakenteen vinoumaa (kuvio 11). Maahanmuuttajien suotuisaa ikärakennetta ei kuitenkaan kyetä monista työllistymisen esteistä johtuen hyödyntämään työmarkkinoilla riittävästi.

Lapin vieraskielisestä väestöstä (3 467 hlöä) oli vuonna 2011 työikäisiä (17–64-vuotiaita) selkeä enemmistö (79 %), kun koko väestöstä vastaava osuus oli 63 prosenttia. 0–16-vuotiaita lapsia oli vieraskielisistä noin viidesosa (18 %), kuten koko väestöstäkin. Ikääntyneitä yli 64-vuotiaita oli vieraskielisistä vain vajaa sata (3 %), kun heitä koko väestöstä oli viidesosa (20 %). Aasialaisia oli eniten nuoremmissa ikäryhmissä ja eurooppalaisia yli 25-vuotiaiden joukossa.

1.3.2 Työllisyys ja asema työmarkkinoilla

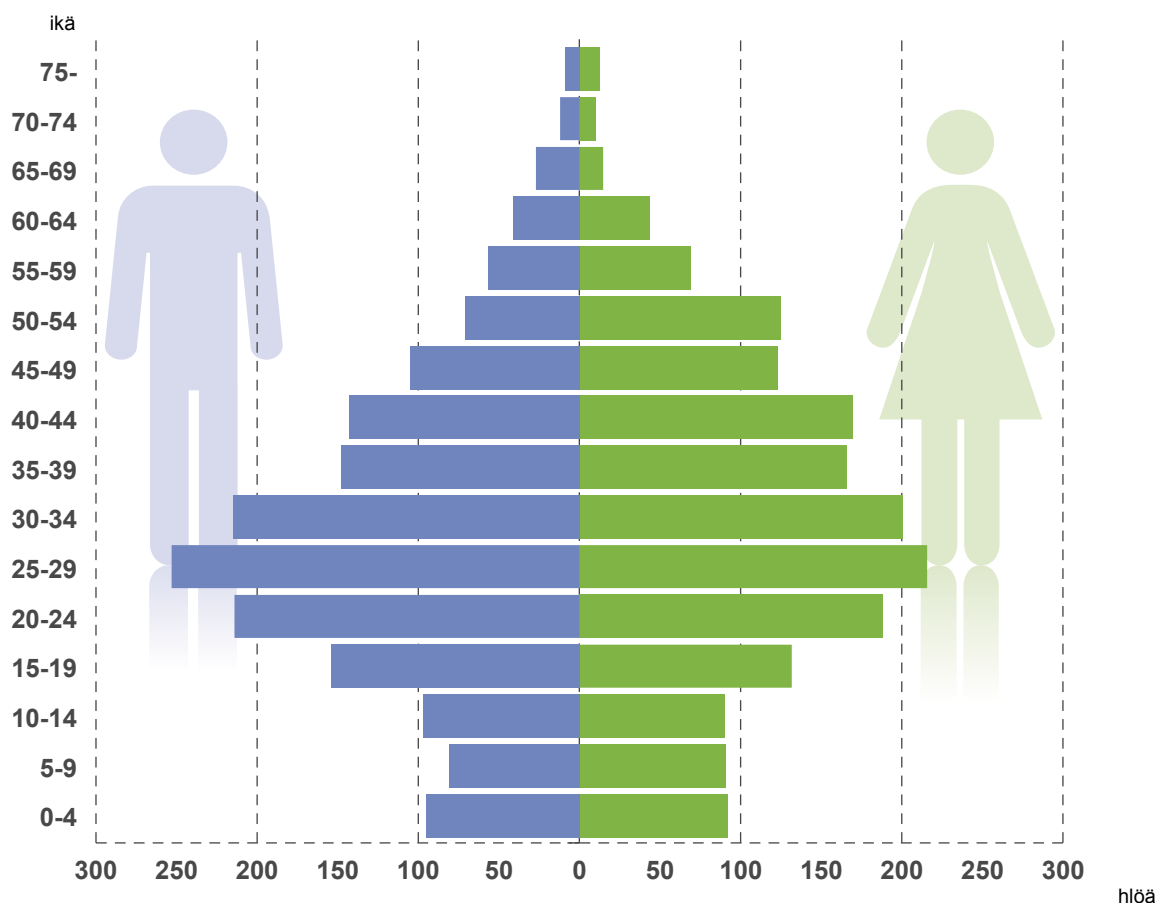
Hallitusohjelman tavoitteena on maahanmuuttajien työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden puolittaminen. Nopean alkuvaiheen työllistymisen esteitä on maahanmuuttajilla monia; maahanmuuttajilta puuttuvat usein perustiedot työn hankkimiseksi, heidän kielitaitonsa on vajaa ja ulkomailla hankitun pätevyyden tunnustaminen on usein ongelmallista. Merkitystä on myös työelämän syrjinnällä, jolle maahanmuuttajat ovat selvitysten mukaan erityisen alttiita. Syrjintää esiintyy huomattavasti lähetettäessä työhakemuksia ja pyrittäessä työhaastatteluun.

Työmarkkinoiden sulkeutuessa ulkomaalaisten työttömyys alkaa kasvaa ensimmäisenä ja taantumana aikana se kasvaa muita nopeammin.

Tilastokeskuksen mukaan ulkomaalaisten työllisyysaste (38 %) oli Lapissa vuonna 2010 koko väestöä selkeästi matalammalla tasolla. Muissa kuin Kemi-Tornion ja Rovaniemen seutukunnissa ulkomaalaisten työllisyysaste (52 %) oli jo huomattavasti korkeampi. Lapissa ulkomaalaisten miesten työllisyysaste on laskenut vuodesta 2007 seitsemän prosenttiyksikköä ja oli vuonna 2010 noin 40 prosenttia eli lähes yhtä matala kuin naisten (36 %). Naisten työllisyysaste on pysynyt useita vuosia lähes muuttumattomana.

Lapissa ulkomaalaisia palkansaaajia (812 hlöä) työskenteli vuonna 2010 eniten hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa eli esimerkiksi vuokraus-, matkanjärjestely-, turvallisuus- ja vartiointipalveluissa (17 %), majoitus- ja ravitsemistoiminnassa (16 %) sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa (10 %). Ulkomaalaisia yrittäjiä (167 hlöä) oli Lapissa vuonna 2010 eniten majoitus- ja ravitsemistoiminnassa (18 %), hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (16 %) sekä tukku- ja vähittäis-

Kuvio 11. Vieraskielisen väestön ikä- ja sukupuolirakenne Lapissa vuonna 2011.

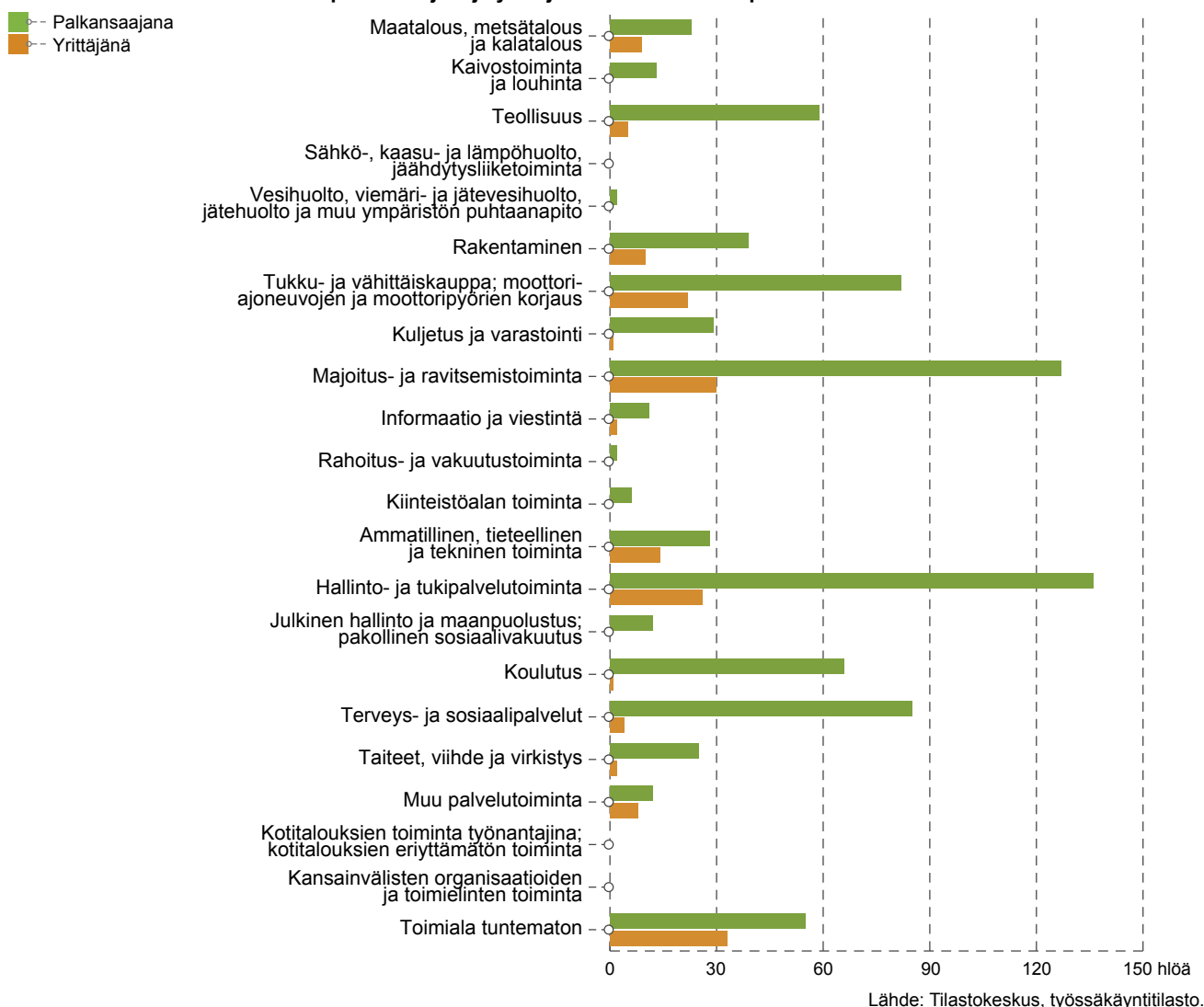
Lähde: Tilastokeskus, väestö/väestörakenne.

Kuvio 12. Ulkomaan kansalaiset palkansaajina ja yrittäjinä toimialoittain Lapissa vuonna 2010.

Kuvio 13. Ulkomaalaisten työttömyysaste vuosina 2009–2011.

	2009	2010	2011
Pohjois-Karjala	42,4	39,5	42,5
Kaakkois-Suomi	38,8	38,3	36,3
Kainuu	41,7	45,3	34,6
Keski-Suomi	36,4	34,3	33,8
Etelä-Savo	32,9	33,0	32,7
Varsinais-Suomi	31,0	33,7	32,6
Pohjois-Pohjanmaa	32,8	30,8	30,0
Häme	33,9	33,7	29,8
Lappi	29,3	31,5	29,7
Pirkanmaa	28,1	28,5	27,7
Pohjois-Savo	30,1	29,5	27,7
Satakunta	29,9	29,0	26,7
Uusimaa	21,0	21,0	20,1
Pohjanmaa	19,9	20,0	17,5
Etelä-Pohjanmaa	23,0	19,3	16,8
Koko maa	25,5	25,5	24,3

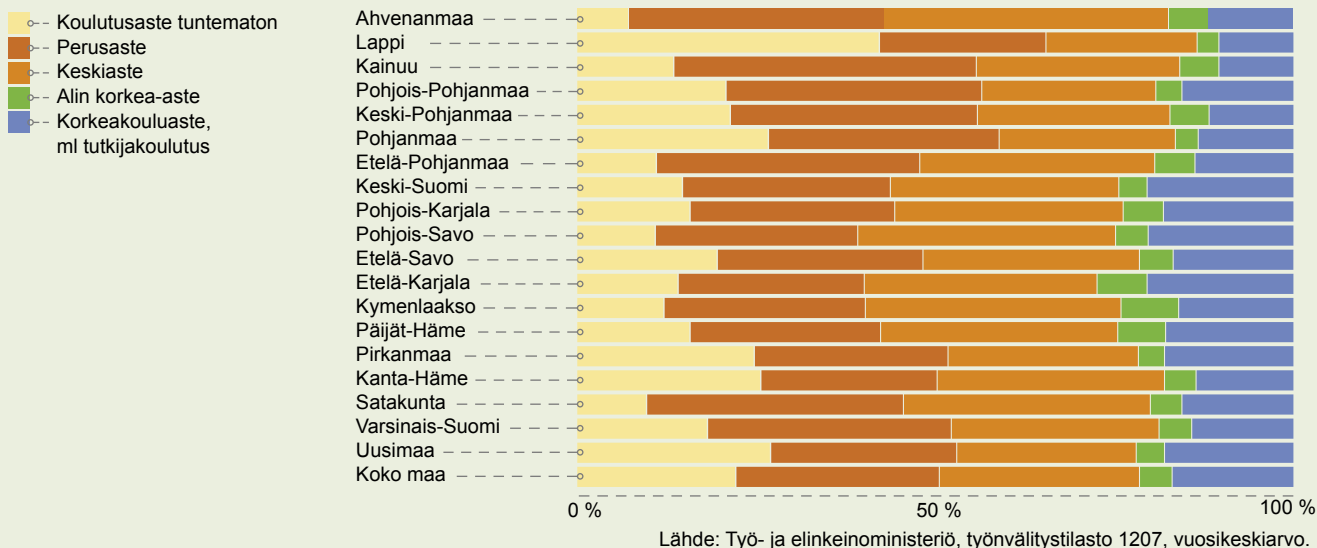
Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto 1261, vuosikeskiarvo.

kaupassa (13 %). Enemmistö yrittäjistä oli miehiä (66 %). Tarkempi toimialoittainen tarkastelu on kuviossa 12.

Ulkomaalaisten työttömyysaste on Lapissa noin 30 prosenttia eli kuten koko maassa keskimäärin, lähes kolminkertainen koko väestöön verrattuna (kuvio 13). Tornio-laakson, Tunturi-Lapin ja Pohjois-Lapin seutukunnissa ulkomaalaisten työttömyysaste on huomattavasti muita Lapin seutukuntia matalammalla tasolla (alle 20 %). Tilastokeskuksen mukaan ulkomaalaisten naisten työttömyysaste on laskenut Lapissa 2000-luvulla miesten työttömyysastetta voimakkaammin. Naisten työttömyysaste oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2010 noin 26 prosenttia eli jo lähes prosenttiyksikön pienempi kuin miesten.

Vuonna 2011 Lapissa oli ulkomaalaisia työnhakijoita (pl. työttömyyseläkeläiset) noin 900 henkilöä, joista eniten oli venäläisiä (17 %), myanmarilaisia (17 %) ja irakilaisia (12 %). Irakilaisista työnhakijoista enemmistö oli miehiä (77 %) ja venäläisistä naisia (90 %). Enemmistö (58 %) ulkomaalaisista työnhakijoista oli 30–54-vuotiaita; alle 30-vuotiaita työnhakijoita oli 33 prosenttia ja 55 vuotta täyttäneitä vain yhdeksän prosenttia.

Kuvio 14. Ulkomaalaisten työnhakijoiden koulutusaste maakunnittain vuonna 2011.

Ulkomaalaisten työnhakijoiden koulutustaso oli Lapissa matala vuonna 2011 ja koulutusasteeltaan tuntemattomia (yli 40 %) oli suhteellisesti eniten muihin maakuntiin verrattuna (kuvio 14). Kansalaisuudelta he olivat pääasiassa muita kuin EU-kansalaisia. Koulutusaste oli tuntematon 47 prosentilla miehistä ja 37 prosentilla naisista. Ulkomaalaisista työnhakijoista korkeakoulututkinto oli noin 10 prosentilla: 13 prosentilla naisista ja 7 prosentilla miehistä.

Lapissa on muihin maakuntiin verrattuna (kuvio 15) suhteellisesti eniten myös ammattiin luokittelemattomia henkilöitä (noin 45 %) ulkomaalaisten työnhakijoiden joukossa. Työnhakijoita, joiden koulutusaste ja ammatti olivat tuntemattomia, oli vuonna 2011 lähes 300 henkilöä. Tämä on haaste aikaisemman osaamisen paremmalle tunnistamiselle sekä koulutuksen järjestämiselle.

Lappilaisten yritysten suhtautumista ulkomaalaisen työvoiman käyttöön on kartoitettu KOTTI-yrityshaastattelussa vuonna 2010 ja Kauppakamarien osaamisselvityksessä vuonna 2012. Lapin KOTTI -hankkeessa haastatelluista yrityksistä (7 340 kpl) 34 prosenttia piti mahdollisena käyttää ulkomaalaistaustaista työvoimaa. Eniten kiinnostusta oli yrityksissä, jotka toimivat majoitus- ja ravitsemisalalla (51 % vastanneista alan yrityksistä), kaivostoiminnassa ja louhinnassa (43 % vastanneista alan yrityksistä) sekä informaatio- ja viestintäalalla (40 % vastanneista alan yrityksistä). Alan ammattitaitoa ja auttavaa/välttävää suomen kielen taitoa pidettiin lähes kaikissa haastatelluissa yrityksissä erittäin tärkeänä, kuten myös asennetta, motivaatiota ja halua oppia uutta. Lähes 70 prosenttia yrityksistä, joilla oli akuutteja rekrytointitarpeita, piti ulkomaalaistaustaisen työvoiman käyttämistä mahdollisena.

Kauppakamarien osaamisselvityksen kyselyyn vastanneista Lapin kauppakamarialueen yrityksistä (52 hlöä) yli 70 prosenttia oli halukas rekrytoimaan maahanmuuttajia. Tällä hetkellä

kuitenkin vain noin viidenneksellä (21 %) kyselyyn vastanneista yrityksistä oli palveluksessaan maahanmuuttajataustaista työvoimaa, koko maassa runsaalla kolmanneksella (36 %). Kiinnostus lisätä maahanmuuttajataustaisen työvoiman rekrytointia näkyi selvästi kaikilla kauppakamarialueilla.

Suomen työmarkkinoilla arvioidaan olevan ainakin 130 000–140 000 ulkomaalaistaustaista työntekijää. Vuonna 2010 vakituisesti Suomessa asuvia ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä oli 90 000 ja lisäksi maassa arvioitiin työskentelevän vähintään noin 50 000 tilapäistä työntekijää, jotka eivät kuuluneet maan väestöön tai työvoimaan. (Työperäinen maahanmuutto - Tuloksellisuustarkastuskertomus)

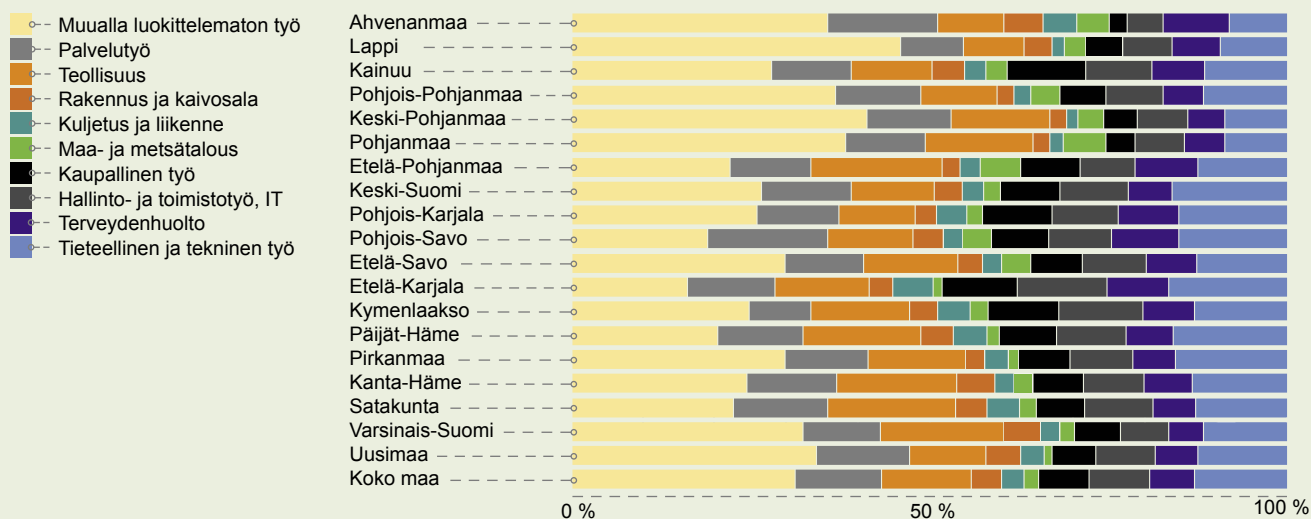
1.3.3 Koulutusaste ja koulutukseen osallistuminen

Maahanmuuttajat ovat maahan tullessaan varsin eri tilanteissa ja heidän tarpeensa, osaamis- ja koulutustasonsa sekä perhe-tilanteensa voivat vaihdella paljon. Toisilla on koulutuksensa ja osaamisensa puolesta edellytykset nopeaan työllistymiseen, toiset tarvitsevat pidemmän kotoutumisajan ja tehostettuja kotoutumistoimenpiteitä.

Kotoutumiskoulutus on keskeinen väylä maahanmuuttajien kotoutumiseen sekä osallistumiseen muuhun koulutukseen ja avoimille työmarkkinoille. Kotoutumiskoulutus oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajille toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen sekä aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2012 mukaisesti. Työvoimakoulutusta on voitu Lapissa hankkia TE-toimistojen esitysten mukaisesti eivätkä koulutukseen odotusajat ole Rovaniemellä ja Meri-Lapissa olleet kohtuuttoman pitkiä. Vuonna 2011

Kuvio 15. Ulkomaalaisten työnhakijoiden ammatti maakunnittain vuonna 2011.

työvoimakoulutuksena toteutetussa kotoutumiskoulutuksessa oli Lapissa 581 henkilöä. Kotoutumiskoulutusta järjestetään myös kotoutumislain mukaisesti omaehtoisena opiskeluna.

Osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomea toisena kielenä luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Maahanmuuttajalasten osallistuminen varhaiskasvatustilaisuuksiin (ml. päiväkotihoidon, perhepäivähoito, esiopetus, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä avoin varhaiskasvatustoiminta) on kuitenkin keskimääräistä vähäisempää.

Suomessa asuvalla oppivelvollisuusikäisellä 7–17-vuotiaalla maahanmuuttajalla on oikeus samaan perusopetukseen kuin kantaväestölläkin maahantulon perusteesta riippumatta. Koulutusjärjestelmän sisään on rakennettu maahanmuuttajien koulutuspolkua tukevia kokonaisuuksia, kuten perusopetukseen valmistavaa opetusta, suomi toisena kielenä -opetusta (S2) ja oman äidinkielen opetusta. Lapin aluehallintoviraston (AVI) mukaan vuonna 2011 perusasteella oli 243 maahanmuuttajaoppilasta, joista 155 henkilöä vuosiluokilla 0–6 ja 88 henkilöä vuosiluokilla 7–10.

Maahanmuuttajien koulutukseen osallistuminen on Suomessa kantaväestöön verrattuna vähäisempää. Maahanmuuttajia siirtyy lukiokoulutukseen vähän suhteessa kantaväestöön ja näin ollen myös korkeakouluihin. Yhtenä keskeisenä syynä ovat heidän puutteelliseksi kokemansa kielelliset valmiudet. Nuoret hankkivat usein nopeasti sujuvan pinnallisen kielitaidon, mutta kielitaitovalmiudet eivät välttämättä täytä opiskelun edellyttämää tasoa. Pekka Myrskylän tutkimuksen (2011) mukaan ulkomaalaistaustaisten nuorten riski päätyä työvoiman ja opiskelun ulkopuolelle on nelin-viisinkertainen kantaväestön nuoriin verrattuna. Ulkomaalaisten riski vaihtelee 20:stä 24 prosenttiin, kun kantaväestön nuorten riski on korkeimmillaan 20 vuoden iässä viisi ja alim-

millaan 29 vuoden iässä kolme prosenttia. Maahan muuttaneista tai Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista joka viides on ulkopuolinen tai työtön, kantaväestön nuorista korkeintaan joka 20:s. Lapissa vuonna 2009 vieraskielisistä 15–29-vuotiaista nuorista ulkopuolisia (ml. työttömät) oli jopa 32 prosenttia ja heistä lähes 80 prosentilla oli vain perusasteen koulutus. Ulkopuolisista vieraskielisistä nuorista selkeä enemmistö (64 %) oli miehiä.

Nuorisotakuu on yksi hallituksen kärkihankkeista ja se on astunut voimaan 1.1.2013. Nuorisotakuulla tavoitellaan nuorten työllisyyden edistämistä ja syrjäytymisen ehkäisemistä luomalla kaikille nuorille realistiset mahdollisuudet suorittaa perusasteen jälkeinen tutkinto. Lapin nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2015 tähtää nuorten, mukaan lukien maahanmuuttajanuorten, hyvinvoinnin ja elinolojen kokonaisvaltaiseen parantamiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Lapin aikuiskoulutusstrategia 2020 puolestaan huomioi maahanmuuttajien kouluttautumisen edistämisen muun muassa tavoitteena kehittää kaikkia aikuiskoulutuspalveluja niin, että myös maahanmuuttajilla on paremmat mahdollisuudet osallistua niihin.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2010 Lapin lukioissa opiskeli 55 vieraskielistä, joka oli 1,4 prosenttia kaikista opiskelijoista. Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskeli 288 vieraskielistä eli 2,4 prosenttia kaikista opiskelijoista. Eniten vieraskielisiä opiskeli matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla (36 %), tekniikan ja liikenteen alalla (23 %) sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla (14 %). Eniten opiskelijoiden joukossa oli venäläisiä, mutta jonkin verran myös ruotsalaisia, virolaisia ja latvialaisia. Vain viisi vieraskielistä suoritti lukiossa ylioppilastutkinnon vuonna 2010, mikä oli alle puoli prosenttia kaikista suoritetuista tutkinnoista. Ammatillisissa oppilaitoksissa vieraskielisten suorittamia tutkintoja oli 53 kappaletta eli noin kaksi prosenttia tutkinnoista.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2010 Lapin ammattikorkeakouluissa opiskeli 412 vieraskielistä henkilöä, joka oli 6,5 prosenttia kaikista opiskelijoista. Eniten vieraskielisiä opiskeli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla (30 %), tekniikan ja liikenteen alalla (27 %) sekä luonnontieteiden alalla (19 %). Opiskelijoista noin puolet oli aasialaisia. Yliopistossa opiskeli 95 vieraskielistä, joka oli kaksi prosenttia kaikista opiskelijoista. Eniten vieraskielisiä opiskeli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla (57 %), kulttuurialalla (28 %) sekä humanistisella ja kasvatustalalla (14 %). Opiskelijoista noin puolet oli eurooppalaisia. Vieraskieliset suorittivat tutkintoja vuonna 2010 ammattikorkeakouluissa 52 kappaletta, joka oli noin viisi prosenttia tutkinnoista. Yliopistossa tutkintoja suoritettiin 14 kappaletta, joka oli vajaat kaksi prosenttia tutkinnoista.

VALOA-hankkeen teettämän tuoreen selvityksen mukaan (Shumilova, Cai & Pekkola 2012) useimmat kansainvälisiä opiskelijoista haluaisivat jäädä Suomeen, mutta kansainvälisten opiskelijoiden tyypillisimpiä Suomeen työllistymisen esteitä ovat kuitenkin suomen kielen riittämättömyys (86 %), oikeiden kontaktien ja verkostojen puute (51 %) sekä erityisesti harjoittelun kautta saadun työkokemuksen puute (43 %). Suomessa opintonsa suorittaneen henkilön, jonka kotoutumisprosessi ja kielen oppiminen on alkanut jo opintojen aikana, olisi kuitenkin lähtökohtaisesti helpompi sitoutua suomalaisiin työmarkkinoihin kuin henkilön, jolla ei ole siteitä Suomeen.

1.3.4 Nykytila ja tulevaisuuden kehityshaasteet tiivistetysti

Lappi on maahanmuuttajien toimintaympäristönä alue, jolla on omat erityispiirteensä. Maahanmuuton ja kotoutumisen näkökulmasta Lapin keskeiset vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat on kiteytetty SWOT-analyysiksi (kuvio 16) kuulemalla toimijoita strategian valmisteluprosessin eri vaiheissa. Kehityshaasteet näkyvät painotuksina strategian toimenpidekokonaisuuksissa.

Kuvio 16. SWOT maahanmuuton ja kotoutumisen näkökulmasta

Nykytilan vahvuudet

- kansainvälinen maakunta
- nettomaahanmuuton kasvu
- maahanmuuttajien suotuisa ikärakenne
- osaaminen ja palvelurakenteet kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa
- toimivat kotouttamisen yhteistyöverkostot erityisesti Rovaniemellä, Kemissä ja Torniossa

Nykytilan heikkoudet

- maahanmuuttajien korkea työttömyysaste ja matala työllisyysaste
- monia työllistymisen esteitä:
  - riittämätön suomen kielen taito
  - matala koulutustaso ja puutteet ammatillisessa osaamisessa
  - työelämän syrjintä ja asenneilmapiiri
- kotoutumispalvelujen saatavuus maaseutukunnissa
- peruspalvelujen soveltuvuus maahanmuuttajille
- kantaväestön ja maahanmuuttajien välinen vähäinen vuorovaikutus

Tulevaisuuden mahdollisuudet

- työmarkkinoiden myönteiset kehitysnäkymät ja maahanmuuttajat työvoimapotentiaalina
- yritysten kansainvälisen kasvun ja viennin edistäminen
- kotoutumispalvelujen erilaiset tuottamistavat
- eri väestöryhmien eriarvoistumisen ja vastakkainasettelujen ennalta ehkäisy
- kotikansainvälistyminen: kansainvälisten kokemusten hankkiminen ja vieraisiin kulttuureihin tutustuminen

Tulevaisuuden uhat

- maahanmuuttajien jääminen työmarkkinoiden ulkopuolelle ja syrjäytyminen
- koulutusmahdollisuuksien heikkeneminen aloituspaikkojen leikkausten vuoksi
- kovenevat asenteet maahanmuuttajia kohtaan ja lisääntyvä rasismi
- maahanmuuttajaväestön keskittyminen kaupunkiseuduille
- Lapin riittämätön vetovoima asuin- ja työpaikkana

2 Lapin maahanmuuttostrategia

2.1 Strategia pähkinäkuoressa

Kuvio 17. Strategia pähkinäkuoressa

Lapin maahanmuuttostrategiassa käsitellään maahanmuuttajien kotouttamista ja kotoutumista kokonaisvaltaisesti eri elämäntilanteilla. Strategiassa huomioidaan maahanmuuttajat maahantuloperusteesta riippumatta. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten.

Strategian tavoitteena on:

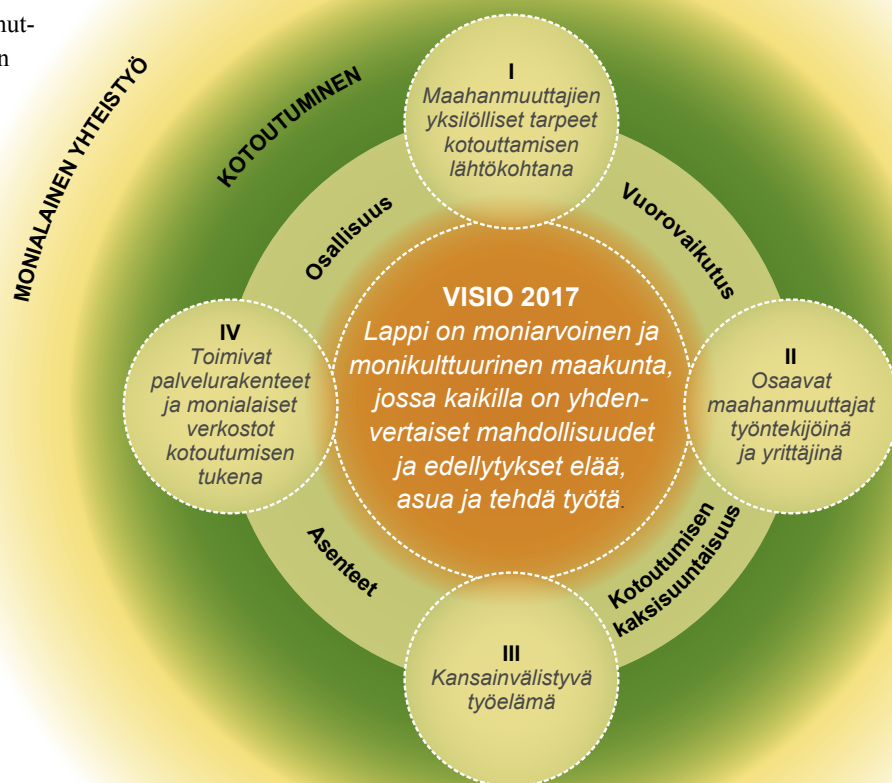
- 1) linjata alueen maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämistä vuoteen 2017,
- 2) edistää Lapissa asuvien maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä sekä
- 3) varautua kasvavaan maahanmuuttoon ja työvoiman rekrytointiin ulkomailta.

Strategia tarjoaa ajantasaisen ja konkreettisen välineen viranomaisille ja muille toimijoille maahanmuuttajaväestön tarpeiden ja kotoutumisen edistämisen huomioimiseksi palveluissa ja muussa toiminnassa kautta linjan.

Lapin maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämistä ohjaavana visiona on, että vuonna 2017 Lappi on moniarvoinen ja monikulttuurinen maakunta, jossa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja edellytykset elää, asua ja tehdä työtä.

Strategia muodostuu neljästä toimenpidekokonaisuudesta:

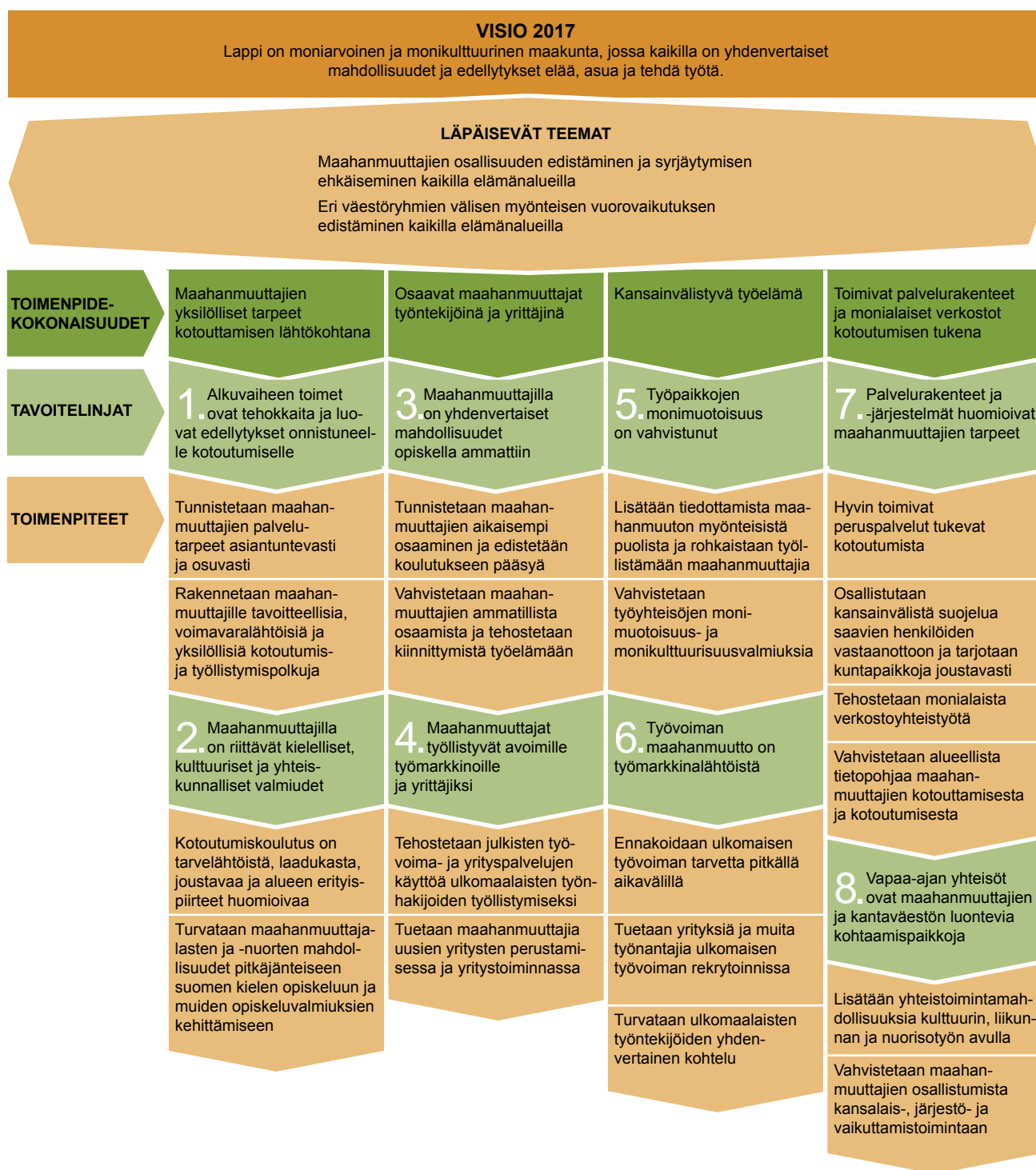
- 1) Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet kotouttamisen lähtökohtana
- 2) Osaavat maahanmuuttajat työntekijöinä ja yrittäjinä
- 3) Kansainvälistyvä työelämä
- 4) Toimivat palvelurakenteet ja monialaiset verkostot kotoutumisen tukena

Kukin toimenpidekokonaisuus sisältää tavoitetilän kuvauksen vuodelle 2017 ja kaksi tavoitelinjaa. Tavoitelinjat muodostuvat toimenpiteistä ja osatoimenpiteistä. Kullekin osatoimenpiteelle on määritelty sen käynnistämistä ja koordinoimista vastaava(t) päävastuutaho(t). Toimenpiteiden toteuttaminen ja strategisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät monialaista verkostoyhteistyötä.

Kuvio 18. Strategian yhteenveto

Lisäksi strategia sisältää kaksi kaikkien toimenpidekokonaisuuksien läpäisevää teemaa:

- 1) Maahanmuuttajien osallisuutta edistetään ja syrjäytymistä ehkäistään kaikilla elämänalueilla, mikä tarkoittaa mahdollisuutta esimerkiksi koulutukseen, työhön, harrastuksiin, sosiaalisiin suhteisiin ja vaikuttamistoimintaan.
- 2) Eri väestöryhmien välistä myönteistä vuorovaikutusta

edistetään kaikilla elämänalueilla. Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, joka edellyttää onnistuakseen aktiivisuutta ja myönteistä asennetta niin maahanmuuttajilta kuin kantaväestöltä: halua tutustua toisiin ja avoimuutta erilaisille kulttuuri- ja elämäntilanteille.

Strategiakokonaisuus on esitetty kuvioissa 17 ja 18.

2.2 Strategian toimeenpano

Maahanmuuttostrategia linjaa maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämistä Lapissa vuoteen 2017 saakka. Strategian toimeenpano edellyttää monialaista poikkihallinnollista yhteistyötä eri hallinnonalojen ja -tasojen välillä sekä toimijoiden sitoutumista asetettuihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Strategiassa esitetyt toimenpiteet on tarpeen ottaa lähempään tarkasteluun paikallistasolla ja konkretisoida niitä soveltuvilta osin muun muassa kuntien kotouttamisohjelmissa.

Lapin maahanmuuttoasiain toimikunnan jäsenet edustavat melko kattavasti strategiassa määriteltyjä päävastuutahoja. Päävastuutahon tehtävänä on vastata kehittämistoimenpiteen käynnistämisestä ja toimenpiteen toteuttamisesta vastaavan toimijaverkoston kokoamisesta. Maahanmuuttoasiain toimikunnan jäsenistön tehtävänä on huolehtia, että heidän taustaorganisaatioissaan nimitään strategian toimeenpanon yhteyshenkilöt.

Strategian toimeenpano edellyttää osin erillistä hankerahoitusta mutta myös verkostojen laajamittaista hyödyntämistä, työnjaon selkeyttämistä, yhteistyön ja toimintatapojen tehostamista sekä uudenlaisia ajattelutapoja ja avointa mieltä. Onnistunut kotoutuminen ei aina vaadi suuria investointeja, vaan vuorovaikutus syntyy arjen tasolla, naapurien kesken, työpaikoilla ja harrastustoiminnassa.

Strategian toimeenpanossa hyödynnetään laajasti jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä sekä mahdollisimman tehokkaasti erilaisia käytettävissä olevia hankerahoituskanavia, kuten EU:n rakennerahastoja, Raha-automaattiyhdistystä ja SOLID-rahastoja.

2.3 Strategian seuranta

Maahanmuuttostrategian toimenpiteiden toteutumisen ja tavoitteiden saavuttamisen seurannasta ja arvioinnista vastaa Lapin maahanmuuttoasiain toimikunta. Seurannan tueksi on määritelty indikaattoreita (liite 4), joita tullaan yhteen sovittamaan ministeriön kotouttamisen, kotoutumisen ja etnisten suhteiden seurantajärjestelmän 2011–2015 kanssa. Erikseen sovittavia seurantatietoja päivitetään kaikkien saataville hyödyntäen esimerkiksi Lapin Luotsi -ennakointisivustoa. Strategian seurannassa tullaan hyödyntämään myös korkeakoulujen tutkimusosaamista.

3 Strategian toimenpidekokonaisuudet

3.1 Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet kotouttamisen lähtökohtana

TAVOITETILA 2017: Maahanmuuttajat tuntevat olevansa tervetulleita Lappiin. He saavat asuinpaikkakunnastaan ja maahantuloperusteestaan riippumatta perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta ja uudesta kotikunnasta. Mahdollisimman nopeasti maahantulon jälkeen maahanmuuttajat perheineen ohjataan tarvelähtöisesti kotoutumista tukeviin alkuvaiheen palveluihin ja toimenpiteisiin, joita kunnat ja TE-toimisto järjestävät yhteistyössä. Yksilöllisiä kotoutumis- ja työllistymispolkuja rakennetaan maahanmuuttajien elämäntilanteet, voimavarat ja vahvuudet huomioiden. Maahanmuuttajat ovat motivoituneita kotoutumaan Lappiin ja heillä on edellytykset yhdenvertaiseen osallistumiseen elämän eri osa-alueilla.

3.1.1 Tavoitelinja 1. Alkuvaiheen toimet ovat tehokkaita ja luovat edellytykset onnistuneelle kotoutumiselle

Maahanmuuttajat saavat asuinpaikkakunnasta ja maahantuloperusteesta riippumatta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti kotoutumislain mukaiset alkuvaiheen palvelut: perustietoaineiston, ohjauksen ja neuvonnan, alkukartoituksen, kotoutumissuunnitelman sekä muut kotoutumista ja työllistymistä tukevat palvelut ja toimenpiteet. Kotoutumispalvelut ja -toimenpiteet jakotetaan niin, että maahanmuuttajat pääsevät etenemään kotoutumis- ja työllistymispoluillaan sujuvasti ilman turhia odotusaikoja. Maahanmuuttajat saavat henkilökohtaista ohjausta tarvittaessa läpi koko polun. TE-toimiston ja kuntien väliset vastuut ja roolit alkuvaiheen kotouttamisessa ovat selkiintyneet. Palveluprosessit tukevat maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä joustavasti ja tehokkaasti.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Tunnistetaan maahanmuuttajien palvelutarpeet asiantuntevasti ja osuvasti

- Kehitetään alkuvaiheen palvelujen erilaisia tuottamistapoja, jotka huomioivat nykyistä paremmin myös yksittäiset maahanmuuttajat eri puolilla Lappia. TE-toimiston ja kuntien välisiä vastuita ja rooleja selkeyttämällä, verkostoja hyödyntämällä ja yhteistyörakenteita kehittämällä varmistetaan palveluissa tarvittava osaaminen ja palvelujen saatavuus, esimerkiksi osana yhteispalveluita, erillisinä maahanmuuttajapalveluina ja/tai useamman kunnan yhteistyönä.
Päävastuutaho: TE-toimisto, kunnat ja ELY-keskus

- Varmistetaan, että jokaiselle Suomeen muuttavalle annetaan perustietoaineisto hänen omalla äidinkielellään viimeistään kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Kehitetään viranomaisten yhteistyönä paikallisia tiedottamisen tapoja, kuten eri toimijoiden alkuinfoja ja Tervetuloa kuntaan -tietopaketteja, joita voidaan jakaa maahanmuuttajille perustietoaineiston jakamisen yhteydessä. Huolehditaan aineistojen ajan tasalla pitämisestä. Hyödynnetään tiedottamisessa valtakunnallisia, monikielisiä ja sähköisiä tieto- ja neuvontapalveluja, kuten Infopankkia.
Päävastuutaho: kunnat

- Vahvistetaan maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa kehittämällä henkilöstön valmiuksia (mm. kieli-taitoa, tulkkipalvelujen käyttöä, kotoutumislain tuntemus-ta ja ohjausosaamista) vastata erilaisista kulttuureista ja kieliryhmistä tulevien eri-ikäisten ja -koulutustaustaisten maahanmuuttajien tarpeisiin.

Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto

- Arvioidaan maahanmuuttajien kotoutumista edistävien toi-menpiteiden ja palvelujen tarpeet yksilöllisessä alkukartoi-tuksessa mahdollisimman nopeasti maahantulon jälkeen. Pal-velutarpeita arvioidaan huomioidaan aidosti vuorovaikutuk-sessa maahanmuuttajien kokonaistilanne, tausta, vahvuudet ja aikaisemmat kokemukset. Varmistetaan arviointiprosessissa tarvittava moniammatillinen osaaminen tiivistämällä TE-toimiston, kuntien ja muiden verkostotoimijoiden yhteistyötä.

Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto

- Kehitetään ryhmämuotoisia ja tarvittaessa pitkäkestoisia alkukartoituksia ja palvelutarpeen arviointimenetelmiä tukemaan yhä paremmin maahanmuuttajien oikea-aikaista ohjautumista kotoutumispalveluihin ja toimenpiteisiin, koulutukseen ja työelämään.

Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto

Rakennetaan maahanmuuttajille tavoitteellisia, voimavara- ja yksilöllisiä kotoutumis- ja työllistymispolkuja

- Huomioidaan kotoutumista edistävien palvelujen ja toimen-piteiden kehittämisessä ja järjestämisessä maahanmuuttaji-en erilaiset palvelutarpeet niin, että kaikille voidaan tarjota soveltuvia ja laadukkaita palveluja. Kiinnitetään huomiota erityistä tukea tarvitseviin ryhmiin (esim. traumatisoituneet, ilman huoltajaa Suomessa asuvat sekä luku- ja kirjoitustai-dottomat), joiden tarpeiden kokonaisvaltainen huomioimi-nen edellyttää monipuolista palvelujen ja tukitoimenpiteiden käyttöä sekä tiivistä verkostoyhteistyötä.

Päävastuutaho: kunnat, TE-toimisto ja ELY-keskus

- Varmistetaan riittävät ja laadukkaat kotoutumista ja työllis-tymistä tukevat palvelut ja toimenpiteet kaikissa kotoutumis- ja työllistymispolun vaiheissa eri puolilla Lappia, esimer-kiksi tuottamalla palveluja monikanavaisesti. Kehitetään ja tuotetaan tarvittaessa uusia kotoutumispalveluja yhteistyössä monialaisen toimijaverkoston (ml. maahanmuuttajat) kanssa.

Päävastuutaho: TE-toimisto, kunnat ja ELY-keskus

- Laaditaan maahanmuuttajille yksilöllinen kotoutumissuunni-telma, jonka lähtökohtana ovat arvioidut palvelutarpeet sekä maahanmuuttajan omat vahvuudet ja kotoutumista edistävät tavoitteet, ja joka tukee maahanmuuttajien oikea-aikaista ohjautumista tarvittaviin toimenpiteisiin, palveluihin ja edel-leen työelämään. Kiinnitetään huomiota asiakastietojen do-kumentointiin ja tiedonkulkuun niin, että dokumentoitu tieto tukee palveluohjausta ja kotoutumissuunnitelmien seurantaa.

Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto

3.1.2 Tavoitelinja 2. Maahanmuuttajilla on riittävät kielelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset valmiudet

Maahanmuuttajat (ml. lapset ja nuoret) voivat hankkia asuinpaikkakunnasta ja maahantuloperusteesta riippu-matta omiin tarpeisiin riittävät kielelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset valmiudet voidakseen toimia tasaver-taisina jäsenenä suomalaisessa yhteiskunnassa, koulut-tautua, hankkia ammatin ja siirtyä työelämään. Maahan-muuttajien tuen tarve vähenee, elämänhallinta paranee ja omatoimisuus kasvaa valmiuksien kehittymisen myötä.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Kotoutumiskoulutus on tarvelähtöistä, laadukasta, joustavaa ja alueen erityispiirteet huomioivaa

- Parannetaan työvoimakoulutuksena järjestettävän kotou-tumiskoulutuksen ja omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen saatavuutta ja riittävyttä niin, että kaikki maahanmuuttajat pääsevät tarvetta vastaavaan ja laadukkaaseen koulutukseen mahdollisimman nopeasti. Panostetaan lähtötason arvioin-nin osuvuuteen ja kehitetään palvelua niin, että TE-toimisto ja kunnat voivat tarvittaessa hankkia sitä samanmuotoisena.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto

(työvoimakoulutus) sekä kunnat (omaehtoinen)

- Jatketään kotoutumiskoulutuksen kehittämistä eri kohde-ryhmille (ml. nuoret) valtakunnallisen Osallisen Suomessa -hankkeen tulosten pohjalta. Kiinnitetään huomiota erityistä tukea tarvitsevien maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen kehittämiseen ja hyvien käytäntöjen, kuten kielityöpajatoi-minnan, juurruttamiseen. Varmistetaan, että eri polkujen mukaista kotoutumiskoulutusta on saatavilla riittävästi.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto

(työvoimakoulutus) sekä kunnat (omaehtoinen)

- Kehitetään kotoutumiskoulutuksen erilaisia tuottamisa-poja, kuten verkkopohjaista koulutusta ja tutorointia, jotta maahanmuuttajilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet omaa tasoaan vastaavaan opetukseen eri puolilla Lappia.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto

(työvoimakoulutus) sekä kunnat (omaehtoinen)

- Kehitetään paikallistasolla omaehtoisen kotoutumiskoulu-tuksen koordinoitua, maahanmuuttajien yksilöllisten opinto-palettien rakentamista ja omaehtoiisiin opintoihin ohjausta.

Päävastuutaho: kunnat ja järjestöt

- Kehitetään työnantajien (ml. järjestöt) kanssa yhteistyömal-leja (esim. kummityöpaikat), joiden avulla maahanmuut-tajien pääsy työelämäjaksoille, oppisopimustyyppiseen koulutukseen ja palkkatyöhön helpottuu. Tuetaan suomen kielen oppimista työssäoppimisjaksoilla, esimerkiksi aset-tamalla puhe- ja ammattikielen oppimista koskevia opiske-

Kuva: iStockphoto.com

liijakohtaisia tavoitteita, hyödyntämällä ohjaajaa/opettajaa/valmentajaa kiertävänä resurssina työpaikoilla sekä perehdyttämällä työpaikkaohjaajia työpaikoilla tapahtuvaan suomen kielen ohjaukseen.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto (työvoimakoulutus) sekä kunnat (omaehtoinen)

- Kohdennetaan ja kehitetään räätälöityjä palveluja kotoutumiskoulutuksen jälkeiseen niveltävään erityisesti niille maahanmuuttajille, joiden kielitaito ei ole kehittynyt yksilöllisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Päävastuutaho: ELY-keskus, TE-toimisto ja kunnat

Turvataan maahanmuuttajalasten ja -nuorten mahdollisuudet pitkäjänteiseen suomen kielen opiskeluun ja muiden opiskeluvalmiuksien kehittämiseen

- Huolehditaan, että tavoitteellista suomi toisena kielenä -opetusta (S2) järjestetään vieraskielisille lapsille varhaiskasvatuksesta lähtien riittävän suomen kielen taidon hankkimiseksi. Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön valmiuksia tukea 1) maahanmuuttajalapsen suomen kielen ja oman äidinkielen oppimista ja kehittymistä sekä mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin, 2) maahanmuuttajavanhempia heidän kasvatustehtävässään. Hyödynnetään mahdollisuutta laatia perheen kotoutumis-

suunnitelma aina perheen kokonaistilanteen ja lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja kehityksen sitä edellyttäessä.

Päävastuutaho: kunnat

- Turvataan erityisesti Suomeen oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen saapuneiden maahanmuuttajanuorten mahdollisuudet suorittaa perusopetuksen oppimäärä, esimerkiksi integroimalla perusopetuksen oppisäältäjä kotoutumiskoulutukseen, opinnollistamalla työpajoja ja/tai kehittämällä joustavaa perusopetusta ja aikuisten perusopetusta. Hyväksiluetään suoraan, aina kun mahdollista, maahanmuuttajan omassa maassa suorittamat perusopetuksen opinnot sekä mahdollistetaan perusopetuksen oppimäärän suorittaminen näytöin perusopetukseen valmistavan opetuksen ja perusopetuksen aikana erityisessä tutkinnossa.

Päävastuutaho: kunnat

- Vahvistetaan perusopetuksen päättötodistuksen saaneiden maahanmuuttajanuorten mahdollisuutta korottaa perusopetuksen arvosanoja lisäopetuksessa 1) ohjaamalla heitä hakeutumaan lisäopetukseen, 2) lisäämällä lisäopetuksen aloituspaikkoja tarvittaessa.

Päävastuutaho: kunnat

- Lisätään kielikoulutusta kansan- ja kansalaisopistoissa maahanmuuttajanuorille opiskeluvalmiuksien kehittämiseksi ja kielitaidon parantamiseksi nuorisotakuun mukaisesti.

Päävastuutaho: kansan- ja kansalaisopistot

3.2 Osaavat maahanmuuttajat työntekijöinä ja yrittäjinä

TAVOITETILA 2017: Maahanmuuttajilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua koulutukseen ja suoriutua opinnoista. Maahanmuuttajien ammatillinen osaaminen on kouluttautumisen myötä vahvistunut ja vastaa paremmin työmarkkinoiden tarpeita. Myös korkeakouluetut maahanmuuttajat pätevöityvät Suomessa ja työllistyvät paremmin koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Maahanmuuttajien (ml. kansainväliset opiskelijat) työllisyys on kohentunut ja he työllistyvät avoimille työmarkkinoille ja yrittäjiksi. Maahanmuuttajien työttömyysaste on laskenut 20 prosenttiin.

3.2.1 Tavoitelinja 3. Maahanmuuttajilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella ammattiin

Maahanmuuttajien aikaisempi osaaminen ja ulkomailta suoritettut tutkinnot tunnustetaan ja tunnustetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Oppilaitokset huomioivat positiivisen erityiskohtelun mahdollisuudet opiskelijavalinnoissa ja entistä useammalla maahanmuuttajalla (ml. nuoret) on mahdollisuus hankkia alueen työmarkkinoiden tarpeita vastaava ammatillinen osaaminen. Maahanmuuttajat opiskelevat pääosin integroiduissa opetusryhmissä ja saavat tarvitsemansa tuen opinnoissa etenemiseksi. Maahanmuuttajien (ml. kansainväliset opiskelijat) kiinnittyminen suomalaiseen työelämään opintojen aikana on vahvistunut.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Tunnistetaan maahanmuuttajien aikaisempi osaaminen ja edistetään koulutukseen pääsyä

- Kehitetään aikaisemman osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen toimivia arviointikäytäntöjä, kuten työnäyttöjä/näytetöitä, osaamis- ja ammattitaitokartoituksia. Tuetaan maahanmuuttajia aikaisemman osaamisen tunnistamisprosessissa ja ohjataan ulkomaisten tutkintojen tunnustamispäätösten hakemisessa. Liitetään aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustaminen osaksi HOPS-ohjausta ja sen kautta tapahtuvaa opintojen henkilökohtaistamista.

Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset, korkeakoulu ja ELY-keskus

- Poistetaan maahanmuuttajien koulutukseen pääsyn esteitä huomioimalla positiivisen erityiskohtelun mahdollisuudet opiskelijavalinnoissa, tehostamalla oikea-aikaista koulutukseen hakeutumisen ohjausta sekä huomioimalla maahanmuuttajien erityistarpeet tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluissa (TNO), koulutusvaihtoehdon löytämisessä ja koulutukseen hakemisessa.

Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset ja korkeakoulu

- Hyödynnetään aktiivisesti erilaisia keinoja, jotka mahdollistavat koulutusvaihtoehtoihin tutustumisen sekä soveltuvuuden ja motivaation arvioimisen (mm. koulutuskokeilu, työhönvalmennus, ammatillisen koulutuksen suuntautumisen kartoitus, avoin ammattikorkeakoulu ja avoin yliopisto). Hyödynnetään myös mahdollisuuksia osallistua lukioon ja

amatilliseen peruskoulutukseen valmistaviin sekä ammatti-
korkeakouluun ja yliopistoon valmentaviin koulutuksiin.

Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto

- Huomioidaan maahanmuuttajanuoret nuorisotakuun toimenpiteissä: 1) Taataan jokaiselle juuri peruskoulunsa päättäneelle nuorelle koulutuspaikka sekä ilman koulutusta oleville alle 30-vuotiaille nuorille mahdollisuus ammatillisen tutkinnon tai sen osan suorittamiseen. 2) Huomioidaan tulevassa avoin ammattiopisto -toimintamallissa alle 25-vuotiaat työttömät ilman ammatillista koulutusta tai koulutuspaikkaa olevat sekä ammatillisia opintojaan keskeyttämässä olevat nuoret.

Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset, kunnat ja TE-toimisto

- Järjestetään opinto-ohjaajille sekä nuorisoalan työntekijöille täydennyskoulutusta maahanmuuttajanuoriin liittyvistä erityiskysymyksistä. Lisätään yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa erityisesti niiden maahanmuuttajanuorten osalta, jotka ovat yhteiskunnan palvelujen saavuttamattomissa, opiskelun ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Kiinnitetään huomiota etsivässä nuorisotyössä monikulttuurisiin työpareihin.

Päävastuutaho: kunnat

Vahvistetaan maahanmuuttajien ammatillista osaamista ja tehostetaan kiinnittymistä työelämään

- Hyödynnetään aktiivisesti kotoutumislain mahdollisuudet omaehtoisena opiskeluna tuettavista opinnoista, jotka pätevöittävät maahanmuuttajan toimimaan ammatissaan Suomessa tai jotka lisäävät ammatillista osaamista tai joiden tavoitteena on tutkintojen osien suorittaminen, lisä- ja täydennyskoulutus ja/tai avoin yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetus.

Päävastuutaho: TE-toimisto

- Kehitetään joustavia vaihtoehtoja osaamisen täydentämiseen; tutkintojen osia, ammatti- tai koulutusalaakohtaista suomen kielen koulutusta sekä muuta täydennyskoulutusta omaehtoiseen opiskeluun ja työvoimakoulutuksen hankittavaksi.

Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset ja korkeakoulu

- Kehitetään opiskelun ja työn yhdistäviä koulutusvaihtoehtoja, kuten oppisopimustyyppistä koulutusta ja työpajatoimintaa. Tuetaan työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja työpaikkojen ohjaavaa henkilöstöä maahanmuuttajien opiskeluun liittyvissä erityiskysymyksissä.

Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset, korkeakoulu, TE-toimisto ja yritykset

- Täydennetään alueen koulutustarjontaa lisäämällä ammatillista koulutusta (tutkintoja ja osatutkintoja) työvoimakoulutuksena aloille, joilla on kysyntää työmarkkinoilla. Koulutusta suunnitellaan, hankitaan ja toteutetaan erilaisten kohderyhmien tarpeet huomioiden. Huomioidaan maahanmuuttajien ohjauksen ja neuvonnan erityiskysymykset alueelle perustettavassa elinikäisen ohjauksen työryhmässä (ELO).
Päävastuutaho: ELY-keskus

- Tuetaan maahanmuuttajien opiskelua integroiduissa opetusryhmissä lisäämällä tarvittaessa yksilöllisiä tukitoimia, kuten ammatti- tai koulutusaloista suomen kielen opetusta, henkilökohtaistamalla opetusta, tehostamalla opintojen ohjausta, erityisopetusta ja tukiopetusta, hyödyntämällä valmentajapalveluja ja tutortoimintaa. Vahvistetaan opettajien osaamista erilaisista kiel- ja kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden kohtaamisessa ja yhdenvertaisessa kohtelussa, suomi toisena kielenä -opetuksessa (S2) sekä opiskelijoiden arvioinnissa suomi toisena kielenä (S2) -perustein. Jatketaan kansainvälisille opiskelijoille suunnatun kielikoulutuksen ja muiden opintojen aikaisten tukitoimien kehittämistä.
Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset ja korkeakoulut

- Kehitetään opiskelijoiden osaamista hyödyntäviä ja työelämään kiinnittymistä tehostavia yhteistoiminnan muotoja, kuten harjoittelukäytäntöjä, innovointitapahtumia ja työelämän kehittämisprojekteja, jotka edesauttavat pk-yritysten vientiä ja kansainvälistymistä, yritystoiminnan monipuolistumista ja maahanmuuttajien työllistymistä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin palvelukseen.
Päävastuutaho: ammatilliset oppilaitokset, korkeakoulut, työnantajat ja Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)

3.2.2 Tavoitelinja 4. Maahanmuuttajat työllistyvät avoimille työmarkkinoille ja yrittäjiksi

Maahanmuuttajilla (ml. kansainväliset opiskelijat) on riittävät tiedot suomalaisesta työelämästä ja sen pelisäännöistä sekä työhaun taidot. Työmarkkinat tunnistavat maahanmuuttajat potentiaalina saada osaavaa työvoimaa ja edistää yritystoiminnan kansainvälistymistä. Maahanmuuttajilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet työllistyä Lappiin: saada työpaikka ja/tai perustaa yritys. Monille toimialoille on mahdollista työllistyä myös heikommalla suomen kielen taidolla. Maahanmuuttajien perustamat yritykset monipuolistavat alueen elinkeinokennettä ja yrityksillä on toiminta- ja kasvuedellytyksiä.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Tehostetaan julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen käyttöä ulkomaalaisten työnhakijoiden työllistymiseksi

- Ohjataan ulkomaalaisia työnhakijoita palvelutarpeiden perusteella TE-toimiston kaikille palvelulinjoille. Huomi-

oidaan eri palvelulinjoilla olevien maahanmuuttaja-asiakkaiden tarpeet palvelulinjojen kehittämisessä.

Päävastuutaho: TE-toimisto ja ELY-keskus

- Hyödynnetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen 1.1.2013 uudistunutta palveluvalikoimaa täysimääräisesti maahanmuuttaja-asiakkaiden työllistymiseksi. Rakennetaan tarvittaessa pidempiä palvelukokonaisuuksia ja lisätään työtarjouksia maahanmuuttajille.

Päävastuutaho: TE-toimisto

- Huomioidaan maahanmuuttajanuoret nuorisotakuun toimenpiteissä takaamalla työ-, harjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka jokaiselle alle 25-vuotiaalle työttömälle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työttömälle nuorelle.

Päävastuutaho: TE-toimisto ja ELY-keskus

- Madalletaan työnantajien työllistämiskynnystä ja tuetaan alkuvaiheen perehdytystä muun muassa lisäämällä yrityskäyntejä sekä työvoimakouluttajien panosta työpaikoilla, työhönvalmennuksella sekä asiakas- ja/tai työyhteisömentoroinnilla.

Päävastuutaho: TE-toimisto ja ELY-keskus

Tuetaan maahanmuuttajia uusien yritysten perustamisessa ja yritystoiminnassa

- Kannustetaan maahanmuuttajia yrittäjiksi 1) aloille, joilla on kysyntää (esim. palvelualat), 2) uudenlaisilla yritysmuodoilla, kuten yhteisyrityksillä perustuvalla osuuskuntatoiminnalla. Ohjataan maahanmuuttajia erityisasiantuntemusta omaavien seudullisten yrityspalvelujen piiriin.

Päävastuutaho: TE-toimisto ja seudulliset yrityspalvelut

- Tuetaan maahanmuuttajia omien kyvykkyyksien tunnistamisessa ja liikeideoiden kehittämisessä (esim. yrityshautomotoiminta). Vahvistetaan maahanmuuttajien liiketoimintaosaamista ja lainsäädännön tuntemusta yrittäjäkoulutuksissa, jotka huomioivat osallistujien erilaiset kiel- ja kulttuuritaustat. Tarvittaessa suunnataan räätälöityä yrittäjäkoulutusta maahanmuuttajille.

Päävastuutaho: seudulliset yrityspalvelut

- Muodostetaan aloittelevien yrittäjien tueksi vapaaehtoisuuteen perustuva yrityskummiverkosto kokeneemmista yrittäjistä.

Päävastuutaho: yrittäjäjärjestöt

- Parannetaan maahanmuuttajayrittäjien mahdollisuuksia verkostoitua keskenään ja muiden yrittäjien kanssa. Huomioidaan maahanmuuttajayrittäjät yrittäjäjärjestöjen ja kauppakamarin toiminnassa ja kannustetaan heitä verkostoitumaan liiketoiminnan, kumppanuuksien ja osaamisen kehittämiseksi.

Päävastuutaho: yrittäjäjärjestöt, kauppakamari ja ELY-keskus

3.3 Kansainvälistyvä työelämä

TAVOITETILA 2017: Lapin työmarkkinoilla suhtaudutaan myönteisesti kansainväliseen työvoimaan. Ulkomaisen työvoiman maahanmuutto Lappiin perustuu työvoimatarpeeseen. Lappi ja sen työpaikat ovat vetovoimaisia: osaavaa työvoimaa saadaan riittävästi ja väkiluku kehittyy myönteisesti. Työelämä on monimuotoistunut ja työntekijöitä kohdellaan yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti etnisestä taustasta riippumatta. Tietämys, osaaminen ja toiminta hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi on lisääntynyt.

3.3.1 Tavoitelinja 5. Työpaikkojen monimuotoisuus on vahvistunut

Työnantajat ja työyhteisöt suhtautuvat myönteisesti monimuotoisuuteen ja arvostavat erilaisuutta. Työnantajat hyödyntävät henkilöstön monimuotoisuuden ja osaamisen yritystoiminnassaan. Yritysten valmiudet toimia kansainvälisillä markkinoilla ovat parantuneet eri kulttuuri- ja kielitaustaisia rekrytoimalla sekä henkilöstön kieli- ja monikulttuurisuustaitoja vahvistamalla. Kaikkia työntekijöitä kohdellaan etnisestä taustasta riippumatta yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Lisätään tiedottamista maahanmuuton myönteisistä puolista ja rohkaistaan työllistämään maahanmuuttajia

- Viranomaiset, työmarkkina-, maahanmuuttaja- ja kansalaisjärjestöt sekä muut keskeiset toimijat sitoutuvat yhteisesti ja organisaatioissaan rasmin ja vihapuheiden ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen. Tuodaan erilaisissa yhteyksissä systemaattisesti esiin maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyviä myönteisiä näkökohtia.
Päävastuutaho: kaikki toimijat

- Lisätään maahanmuuttoa koskevan faktatiedon levittämistä eri foorumeilla, esimerkiksi tiivistämällä yhteistyötä eri tiedotusvälineiden kanssa. Hyvät kokemukset ja menestyneet esimerkit onnistuneesta kotoutumisesta ja työllistymisestä rohkaisevat sekä työnantajia että maahanmuuttajia.
Päävastuutaho: ETNO ja järjestöt

- Vahvistetaan alueellisen maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikan kytkeytymistä aluekehitykseen ja elinkeinopolitiikkaan. Vahvistetaan alueen ja sen elinkeinorakenteen kannalta keskeisten toimialojen vetovoimaisuutta ulkomaalaisten keskuudessa osana Lappi-brändiä. Hyödynnetään maahanmuuttajien osaamista, kielitaitoa, kulttuurituntemusta ja verkostoja yritysten ja julkisen sektorin kansainvälistymisessä.
Päävastuutaho: ELY-keskus ja Lapin liitto

- Lisätään mahdollisuuksia työnantajien ja maahanmuuttajien kohtaamiseen ja verkostoitumiseen esimerkiksi

rekrytointitilaisuuksissa, kohdennetulla oppilaitosyhteistyöllä ja yritysten avoimien ovien päivillä.

Päävastuutaho: seudulliset yrityspalvelut

- Palkitaan säännöllisesti työnantaja ja/tai työyhteisö, joka on onnistuneesti työllistänyt maahanmuuttajan/maahanmuuttajia sekä näin ollen edistänyt kotoutumista ja hyviä etnisiä suhteita.

Päävastuutaho: ETNO

Vahvistetaan työyhteisöjen monimuotoisuus- ja monikulttuurisuusvalmiuksia

- Vahvistetaan yritysten, kuntien, oppilaitosten ja kolmannen sektorin esimiesten osaamista työelämän laadun kehittämisessä ja monimuotoisuuden johtamisessa. Hyödynnetään yrityspalveluja ja Suomen monimuotoisuusverkostoa (Finnish Business & Society, FiBS) osaamisen kehittämisessä.
Päävastuutaho: seudulliset yrityspalvelut, ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjät ja ELY-keskus

- Vahvistetaan työyhteisöjen monikulttuurisuusvalmiuksia esimerkiksi koulutuksen, mentoroinnin, työnohjauksen ja paikallisia maahanmuuttajia hyödyntävän monikulttuurivalmennuksen keinoin.
Päävastuutaho: työnantajat

Kuva: iStockphoto.com

3.3.2 Tavoitelinja 6. Työvoiman maahanmuutto on työmarkkinalähtöistä

Lapissa osaavan työvoiman saatavuus turvataan osittain ulkomaisen työvoiman maahanmuuton avulla. Lapin vetovoimaisuus ulkomaalaisten keskuudessa houkuttelevana työskentely- ja asuinpaikkana on kasvanut.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Ennakoidaan ulkomaisen työvoiman tarpeita pitkällä aikavälillä

- Arvioidaan ulkomaisen työvoiman tarvetta ala- ja ammatti-kohtaisesti osana laajempaa työvoima- ja osaamistarpeiden ennakkointikonaisuutta. Tarvittavasta työvoiman maahanmuutosta laaditaan tarkempia alueellisia tavoitteita.

Päävastuutaho: Lapin liitto (maakunnallinen ennakkointiverkosto)

- Päivitetään säännöllisesti ulkomaisen työvoiman käytön yleisiä edellytyksiä koskevat alueelliset linjaukset (alueellinen työolupalinjaus) huomioiden työmarkkinoilla tapahtuneet muutokset.

Päävastuutaho: ELY-keskus

- Laaditaan selvitys ja kehitetään kansainväliseen rekrytointiin pohjautuvia ratkaisuja (ml. kansainvälinen oppilaitosyhteistyö ja vaihto-opiskelijat) tulevaisuuden työvoimatarpeisiin vastaamiseksi. Aikaansaadaan riittävän laaja alueellinen ja lähtömaakohtainen suunnitelma työvoiman maahanmuuton perustaksi.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto

- Edistetään osaavan työvoiman, asiantuntijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuutta vahvistamalla yhteistyötä erityisesti Suomen rajanaapureiden kanssa, esimerkiksi kehittämällä neuvontaa Murmanskin työhallinnon kanssa sekä turvaamalla hyvien, rajat ylittävien yhteistyömallien toimintaedellytyksiä myös jatkossa (esim. Koulutus Nord).

Päävastuutaho: ELY-keskus

Tuetaan yrityksiä ja muita työnantajia ulkomaisen työvoiman rekrytoinnissa

- Lisätään EURES-työnvälityspalvelujen tunnettuutta yritysten ja muiden työnantajien keskuudessa palvelujen tehokkaammaksi hyödyntämiseksi työvoiman rekrytoinnissa EU/ETA-maista.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto

- Kehitetään kansainväliseen rekrytointiin liittyvää osaamista järjestämällä työvoiman maahanmuuttoon ja kansainväliseen rekrytointiin liittyviä alueellisia koulutus- ja tiedo-

tustilaisuuksia yhteistyössä kansainvälisiin palveluihin erikoistuvien TE-toimistojen kanssa.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja TE-toimisto

- Huomioidaan kotoutumis- ja peruspalvelujen järjestämisessä (esim. neuvontapisteet) ja kehittämisessä eri puolille Lappia työhön tulevat ulkomaalaiset ja heidän perheenjäsenensä. Kannustetaan ulkomailta työntekijöitä rekrytoivia työnantajia käynnistämään yhteistyö hyvissä ajoin kunnan ja TE-toimiston kanssa uusiin asukkaisiin sekä heidän palvelutarpeisiin ja kotouttamiseen valmistautumiseksi.

Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto

- Toteutetaan tarvittaessa työnantajien kanssa yhteisiä hankkeita ulkomailta rekrytoimiseksi. Seurataan työvoiman rekrytointihankkeiden toteuttamista muualla.

Päävastuutaho: työnantajat ja TE-toimisto

- Markkinoidaan aktiivisesti yhteishankintana toteutettavaa työvoimakoulutusta työnantajille esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden osaamisen kehittämiseksi matkailuseosonkien välillä tai työn ohessa tapahtuvaan suomen kielen opiskeluun.

Päävastuutaho: TE-toimisto ja ELY-keskus

Turvataan ulkomaalaisten työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu

- Tehostetaan ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen ja työolosuhteiden valvontaa.

Päävastuutaho: AVI

- Lisätään tiedottamista ulkomaalaisten työntekoa koskevista säännöksistä ja työelämän pelisäännöistä sekä työntekijöille että työnantajille.

Päävastuutaho: AVI ja järjestöt

- Tiivistetään TE-toimistojen työolupayksiköiden ja työsuojeluviranomaisen käytännön yhteistyötä alueella.

Päävastuutaho: AVI ja ELY-keskus

3.4 Toimivat palvelurakenteet ja monialaiset verkostot kotoutumisen tukena

TAVOITETILA 2017: Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja hyvinvointi huomioidaan läpäisyperiaatteella eri hallinnonaloilla, etenkin työllisyys-, koulutus-, asumis- sekä sosiaali- ja terveystalouden suunnittelussa, toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa. Eri-ikäiset maahanmuuttajat kyetään asuinpaikkakunnasta riippumatta palvelemaan yhä enemmän osana peruspalveluja. Toimijat tunnistavat eriarvoisuutta synnyttävät palvelurakenteet ja -tavat sekä osaavat toimia tilanteen korjaamiseksi. Tulkkipalveluja ja muita yhdenvertaisuutta edistäviä tukipalveluja käytetään aina, kun yhteistä kieltä ei ole. Maahanmuuttajien yhteiskunnallinen osallisuus ja eri väestöryhmien välinen arjen vuorovaikutus on lisääntynyt. Kansainvälistä suojelua saaville henkilöille tarkoitettujen kuntapaikkojen määrä on Lapissa kasvanut 180:een.

3.4.1 Tavoitelinja 7. Palvelurakenteet ja -järjestelmät huomioivat maahanmuuttajien tarpeet

Maahanmuuttajien erityistarpeet on huomioitu peruspalvelujen tuottamisessa ja maahanmuuttajat kyetään palvelemaan yhä enemmän osana niitä. Peruspalvelujen henkilöstöllä on hyvät valmiudet kohdata eri kiel- ja kulttuuritaustaisia maahanmuuttajia ja maahanmuuttajien kotoutumisen tilanne tunnetaan paremmin myös lisääntyneen alueellisen tutkimustiedon ja tilastotuotannon kautta. Työskentely monialaisissa toimijaverkostoissa on tehostunut ja valmiudet kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanottamiseen ovat vahvistuneet.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Hyvin toimivat peruspalvelut tukevat kotoutumista

- Kunnissa on ajantasainen, sisällöltään kotoutumislain mukainen, kunnanvaltuustossa hyväksytty kotouttamisohjelma kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Kotouttamisohjelmat suositellaan laatimaan seudullisina tai kuntien yhteistyönä.
Päävastuutaho: kunnat
- Huomioidaan mahdollisuus kotoutumislain mukaisen paikallistason neuvottelukunnan perustamiseen kunnan tai useamman kunnan yhteistyönä kotouttamisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämiseksi sekä hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi monialaisena yhteistyönä.
Päävastuutaho: kunnat
- Hyödynnetään maahanmuuttajien kokemuksia ja osaamista peruspalvelujen kehittämisessä (esim. asiakasraadit, maahanmuuttajaneuvostot).
Päävastuutaho: kunnat ja TE-toimisto
- Varmistetaan peruspalvelujen henkilöstön osaaminen eri kiel- ja kulttuuritaustaisten kohtaamisessa ja tulkkipalvelujen käyttämisessä.
Päävastuutaho: kaikki viranomaistahot

Osallistutaan kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanottoon ja tarjotaan kuntapaikkoja joustavasti

- Kehitetään kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan osoittamisen ja sijoittumisen prosessia yhteistyössä eri toimijoiden (mm. kunnat, vastaanottokeskukset, Maahanmuuttovirasto) kanssa niin, että kansainvälistä suojelua saavat henkilöt pääsevät mahdollisimman nopeasti ja joustavasti kuntaan ja kotoutumistoimien piiriin.

Päävastuutaho: ELY-keskus ja kunnat

- Sisällytetään kuntien kotouttamisohjelmiin monivuotinen suunnitelma kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vuosittaisesta vastaanottokiintiöstä ja kotoutumisen edistämisestä huomioiden, että tavoitteena on vuosittaisten kuntapaikkojen määrän lisääminen 165:stä 180:een. Huomioidaan myös maaseutukuntien mahdollisuudet vastaanottaa kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä.

Päävastuutaho: kunnat ja ELY-keskus

- Varmistetaan perus- ja muiden palvelujen henkilöstön riittävä määrä ja osaaminen kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanotossa ja kotouttamisessa. Lisätään koulutusta työntekijöiden osaamisen vahvistamiseksi.

Päävastuutaho: kunnat ja ELY-keskus

Tehostetaan monialaista verkostoyhteistyötä

- Kehitetään kotouttamisen moniammatillisia palveluprosesseja monialaisena verkostoyhteistyönä. Jatketaan toimijoiden roolien ja vastuiden selkiyttämistä tuetun kotoutumisen palveluprosessissa: kokonaisprosessin johtamisessa, palveluprosessin eri vaiheissa, asiakasohjauksessa, asiakaskohdauksessa seurannassa ja arvioinnissa.

Päävastuutaho: TE-toimisto ja kunnat

- Vahvistetaan järjestöjen roolia kotouttamisen edistämisessä sekä yhteistyötä viranomaisten ja järjestöjen välillä.

Päävastuutaho: kunnat ja järjestöt

- Vakiinnutetaan maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkostojen (MAKO) toiminta Lapissa ja jatketaan toiminnan sisällön kehittämistä. Vahvistetaan yhteistyötä Rovaniemen ja Meri-Lapin MAKO-verkostojen välillä erityisesti hyvien käytäntöjen tunnistamisessa, levittämisessä ja juurruttamisessa osaksi kotouttamista.

Päävastuutaho: ELY-keskus

Vahvistetaan alueellista tietopohjaa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja kotoutumisesta

- Lisätään maahanmuuttoon, maahanmuuttajien elinoloihin ja kotoutumiseen liittyvää alueellista tutkimusta ja kannustetaan korkeakouluopiskelijoita laatimaan opinnäytetöitä aiheesta.

Päävastuutaho: korkeakoulut

- Kehitetään alueellista tiedon- ja tilastotutantoa yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Päävastuutaho: Lapin liitto ja ELY-keskus

- Hyödynnetään ja levitetään muun muassa hankkeissa tuotettua tutkimus- ja selvitystietoa sekä korkeakoulujen opinnäytetöiden tuloksia kotouttamisen kehittämiseksi alueella.

Päävastuutaho: kaikki toimijat

3.4.2 Tavoitelinja 8. Vapaa-ajan yhteisöt ovat maahanmuuttajien ja kantaväestön luontevia kohtaamispaikkoja

Maahanmuuttajat (ml. kansainväliset opiskelijat) osallistuvat vapaa-ajallaan aktiivisesti yhteiseen toimintaan kantaväestön kanssa. Kanssakäyminen maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä on luontevaa. Kokemukset eri väestöryhmien sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta ja toisten kunnioittamisesta ovat vahvistuneet. Maahanmuuttajat hyödyntävät verkostojaan suomen kielen kehittämisessä ja työllistymisessä. Maahanmuuttajat käyttävät demokratiaoikeuksiaan: äänestävät ja ovat aktiivisia järjestötoimijoita. Maahanmuuttajat myös asettuvat aikaisempaa aktiivisemmin vaaleissa ehdolle.

Toimenpiteet, osatoimenpiteet ja päävastuutahot:

Lisätään yhteistoimintamahdollisuuksia kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön avulla

- Huomioidaan maahanmuuttajien osallistumiskynnyksen madaltaminen ja kotoutumisen edistäminen läpäisyperiaatteella kehitettäessä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluja. Parannetaan palvelujen saatavuutta,

saavutettavuutta ja moninaisuutta niin, että palveluissa ja niistä tiedottamisessa (esim. Lapin nuorten tieto- ja neuvontapalvelu, LaNuti) huomioidaan maahanmuuttajien erityistarpeet (esim. selkeäkielisyys) sekä erilaiset roolit palvelujen kuluttajina ja sisältöjen tuottajina. Vahvistetaan maahanmuuttajien näkyvyyttä osana suomalaista kulttuuria.

Päävastuutaho: kunnat, järjestöt ja ELY-keskus

- Kehitetään kirjastopalvelujen saatavuutta monipuolismallilla ja kehittämällä maahanmuuttajille suunnattuja palveluja. Hyödynnetään opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoittamaa monikielistä kirjastoa, josta kunnan kirjastot voivat tilata kokoelmia lukuisilla eri kielillä. Levitetään lappilaista ja kansallista kirjasto-osaamista monikulttuurisesta kirjastotyöstä esimerkiksi henkilöstön täydennyskoulutuksessa.

Päävastuutaho: kunnat ja ELY-keskus

- Kannustetaan maahanmuuttajia liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan sekä samoihin liikuntaryhmiin kantaväestön kanssa, esimerkiksi tiivistämällä seurojen ja koulujen yhteistyötä. Lisätään liikunta- ja muita vapaa-ajan ryhmiä organisoivien tahojen ohjaajien ja joukkueenjohtajien valmiuksia ohjata ja johtaa monikulttuurisia ryhmiä esimerkiksi hyödyntämällä kulttuuritulkkitoimintaa.

Päävastuutaho: kunnat, järjestöt ja oppilaitokset

- Lisätään varhaiskasvatus-, koulu- ja nuorisotyössä suvaitsevaisuus- ja tapakasvatusta sekä monikulttuurivalmennusta. Hyödynnetään opetus- ja ohjaustyössä menetelmiä (esim. roolipelit, sirkus), jotka vahvistavat lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja, yhteisöllisyyttä ja ryhmähenkeä.

Päävastuutaho: kunnat ja järjestöt

- Sisällytetään harrastusmahdollisuuksiin tutustuminen esimerkiksi osaksi omaehtoista kotoutumiskoulutusta, työpajatoimintaa, kotokaveritoimintaa ja/tai järjestötyötä. Hyödynnetään lähikouluja harrasteympäristöinä. Kiinnitetään erityistä huomioita maahanmuuttajatyttöjen, kotiaitien, vammaisten ja ikääntyneiden maahanmuuttajien mahdollisuuksiin osallistua harrastustoimintaan.

Päävastuutaho: kunnat ja järjestöt

Vahvistetaan maahanmuuttajien osallistumista kansalais-, järjestö- ja vaikuttamistoimintaan

- Luodaan kantaväestölle ja maahanmuuttajille yhteisiä matalan kynnyksen kohtaamis- ja kokoontumispaikkoja esimerkiksi kunnissa, asuinalueilla, uskonnollisissa yhteisöissä ja järjestöissä.

Päävastuutaho: kunnat, seurakunnat ja järjestöt

- Huomioidaan maahanmuuttajat osana yleistä järjestötoimintaa sekä järjestöjen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä. Ohjataan ja tarvittaessa koulutetaan maahanmuuttajia

Kuva: iStockphoto.com

vapaaehtoistoimintaan, esimerkiksi ystävätoimintaan, uusien maahanmuuttajien kotokavereiksi, talkotoimintaan ja/tai jonkin säännöllisen toiminnan ohjaamiseen.

Päävastuutaho: järjestöt

- Tiedotetaan maahanmuuttajia oikea-aikaisesti yhdistystoiminnan mahdollisuuksista. Kannustetaan maahanmuuttajia järjestäytymään ja perustamaan yhdistyksiä sekä tiedotetaan maahanmuuttajayhdistyksiä erilaisista rahoitus-, kumppanuus- ja koulutusmahdollisuuksista yhteistyössä

Järjestöhautomon kanssa. Koulutetaan tukihenkilöitä maahanmuuttajayhdistysten avuksi.

Päävastuutaho: järjestöt ja ETNO

- Vahvistetaan maahanmuuttajien yhteiskunnallista ja poliittista osallistumista tukevia toimia, esimerkiksi lisäämällä aktiivista tiedottamista ja järjestämällä koulutusta kuntalaisten demokratiaoikeuksista. Kannustetaan maahanmuuttajanuoria osallistumaan nuorten vaikuttajaryhmiin kunnissa.

Päävastuutaho: kunnat, poliittiset puolueet ja ETNO

Tausta-aineisto

- Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2012. Opetushallitus: Määräykset ja ohjeet 2012:1. http://www.oph.fi/download/139342_aikuisten_maahanmuuttajien_kotoutumiskoulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2012.pdf
- Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2012. Opetushallitus: Määräykset ja ohjeet 2012:2. http://www.oph.fi/download/139339_aikuisten_maahanmuuttajien_luku_ja_kirjoitustaidon_koulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2012.pdf
- Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi kunnallisvaaleissa 2012. Päivitetty 2.11.2012. Tilastokeskus. http://tilastokeskus.fi/til/kvaa/2012/kvaa_2012_2012-11-02_kat_001_fi.html
- Ekholm, Elina (2011). Maahanmuuttajien osaaminen näkyväksi - virikkeitä ammatillisen osaamisen kartoittamiseen kotoutumisohjelmassa. Sisäasiainministeriön julkaisut 6/2011. <http://www.intermin.fi/julkaisu/062011?docID=24885>
- Itä- ja Pohjois-Suomen alueellinen suunnitelma EU:n rakennerahasto-ohjelmaan 2014–2020. Luonnos 25.9.2012.
- Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Tilastot suomen kielen yleisiin kielitutkintoihin osallistuneista Lapissa. Toimitettu sähköpostitse 10.1.2012.
- Karinen, Risto (2011). Maahanmuuttajien työllistymisen esteet - kohti ennakoivaa ja vaikuttavaa verkostotyötä. Sisäasiainministeriön julkaisut 13/2011. <http://www.intermin.fi/julkaisu/132011?docID=24895>
- Kauppakamarin osaamisselvitys – Yritysten osaamistarpeet vuoteen 2016. Kauppakamarin selvitys 2012. http://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2012/01/Kauppakamarin+osaamisselvitys+2012_kirja.pdf
- Kivekäs, Marja & Lapin elinikäisen oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmä (2012). Pitkospuilla – jatkuvan oppimisen poluilla: Lapin aikuiskoulutusstrategia 2020. Elinvoimaa alueelle 8/2012. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-257-618-7>
- KOTTI-yrityshaastattelut (2010). Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Lapin KOTTI-hanke. Maahanmuuttajia koskevat yrityshaastattelujen tulokset toimitettu sähköpostitse 2.11.2011.
- Kunnallisvaalit 2008 - millaisia ehdokkaita - millaisia valittuja? Päivitetty 11.10.2012. Tilastokeskus. http://tilastokeskus.fi/til/kvaa/2008/kvaa_2008_2009-12-03_kat_001.html
- Lapin ELY-keskuksen strateginen tulossopimus vuosille 2012–2015. http://www.ely-keskus.fi/fi/ELYkeskukset/LapinELY/Tehtavatjatoiminta/Suunnittelujaseuranta/Documents/Strategiset%20tulossopimukset/Lapin_ELYn_strateginen_tulossopimus_vuosille_2012_2015.pdf
- Lapin kansainvälisen toiminnan strategia 2015/2030 (2011). Lapland – Arctic Platform & Gateway. Lapin liitto. http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=53864&name=DLFE-13076.pdf
- Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>
- Lapin Luotsi. Lapin toimintaympäristö. <http://luotsi.lappi.fi/lapin-toimintaymparisto>
- Lapin maahanmuuttostrategia. Lappi aktiiviseksi maahanmuuttoalueeksi 2015. 2008. Lapin TE-keskus. http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=53864&name=DLFE-3208.pdf
- Lapin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2011–2012. http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=26465&name=DLFE-5690.pdf
- Lapland Above Ordinary. <http://www.lappi.fi/etusivu>
- LAPPI – Pohjoisen luova menestyjä. Lapin maakuntaohjelma 2011–2014. Lapin liitto. Julkaisu A30/2011. http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=26465&name=DLFE-11190.pdf
- Maahanmuuton vuosikatsaus 2011. Sisäasiainministeriö. http://www.migri.fi/download/34214_maahanmuutto_2011_tilastokatsaus.pdf
- Maahanmuuttovirasto. Tilastot poliisin myöntämistä jatko-oleskeluluvista Lapissa. Toimitettu tilauksesta sähköpostitse 7.9.2012.
- Maaseutupoliittinen toimenpideohjelma 2012–2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Alueiden kehittäminen 44/2012. http://www.tem.fi/files/34838/TEMjul_44_2012_web.pdf
- Mattsson, Lisbeth & Niina Kivilä (2012). Kansainvälinen Itä-Suomi: Itä-Suomen maahanmuuttostrategia 2017, Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Pohjois-Karjala. Elinvoimaa alueelle 7/2012. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-257-607-1>
- Myrskylä, Pekka (2011). Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 12/2011. http://www.tem.fi/files/29457/TEM_12_2011_netti.pdf
- Myrskylä, Pekka. Lappia koskevat tilastot työttömistä ja muista työvoiman ulkopuolisista vieraskielisistä nuorista. Tilastokeskus. Toimitettu sähköpostitse 3.11.2011.
- Niemi, Heli (2012). Lapin nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2015. Elinvoimaa alueelle 12/2012. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-257-664-4>
- Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. Työ- ja elinkeinoministeriön raportteja 8/2012. [http://www.tem.fi/files/32352/Nuorten_yhteiskuntatakuu_tyoryhman_raportti_\(2\).pdf](http://www.tem.fi/files/32352/Nuorten_yhteiskuntatakuu_tyoryhman_raportti_(2).pdf)
- Ohje kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) soveltamisesta työ- ja elinkeinotoimistoissa. Sisäasiainministeriön määräyskokoelma SMDno/2011/1343, 2.9.2011.

Peruspalveluohjelma 2013–2016. Valtiovarainministeriön julkaisuja 13/2012. http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_kunnat/20120403Perupa/Peruspalveluohjelma_2013-2016.pdf

Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttostrategia 2015. Keränen, Heikki & Sami Rontti (toim.). Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja 02/2010. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-257-025-3>

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011. <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>

Savileppä, Anna (2005). Johda monimuotoisuutta - Investoi tulevaisuuteen. Työkirja. Diversa Consulting. <http://www.diversa.fi/tyokirja.pdf>

Shumilova, Yulia; Yuzhuo Cai & Elias Pekkola (2012). Employability of International Graduates Educated in Finnish Higher Education Institutions. VALOA-project, Career Services, University of Helsinki. <http://www.helsinki.fi/urapalvelut/valoasurvey>

Suomen väestöstä ulkomaista syntyperää olevia 4,8 prosenttia. Väestörakenne 2011. 2011 vuosikatsaus. Julkaistu 30.11.2012. Tilastokeskus. http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2011/01/vaerak_2011_01_2012-11-30_tie_001_fi.html

Tarkiainen, Marjatta & Kaija Ruokanen (2012). Lapin oppilaitokset. Lukuvuosi 2011–2012. Lapin aluehallintoviraston julkaisuja. Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat 3/2012.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2005–2012. <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu>

Tilastokeskus. Tilastot aiheittain. <http://www.stat.fi/til/aiheet.html>

Tilastokeskus. Koulutustilastot, työssäkäyntitilasto sekä väestö- ja kuolemansyytilastot. Toimitettu tilauksesta sähköpostitse 22.–30.10.2012.

Tilastokeskus ja Lapin liitto. Tilastot kansalaisuuksista ja vieraista kielistä seutukunnittain ja kunnittain. Toimitettu sähköpostitse 10.8.2012.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Työnvälitystilasto. <http://tyonvalitystilasto.vyv.fi/>

Työnhakija – ja yritysasiakkaan palvelu TE-toimistossa – TE-toimiston palvelumallin kehittämisen tueksi. Muistio 31.3.2012. TE-toimisto 2015, muutostukihanke, asiakkuuksien hallinta.

Työperäinen maahanmuutto - Tuloksellisuustarkastuskertomus. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 13/2012. http://www.e-julkaisu.fi/vtv/tyoperainen_maahanmuutto/

Työvoiman maahanmuuton toimenpideohjelman loppuraportti. Luonnos 20.3.2012. Maahanmuutto-osasto, Sisäasiainministeriö.

Valtion kotouttamisohjelma. Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 27/2012. http://www.tem.fi/files/34181/TEMjul_27_2012_web.pdf

Liitteet

Liite 1. Lapin maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkosto (MAKO)

Liite 2. Lapin maahanmuuttoasiain toimikunta 1.1.2011–31.12.2013

Puheenjohtaja:	ylijohtaja Pirkko Saarela, Lapin ELY-keskus
Sihteeri:	maahanmuuttopäällikkö Anne-Mari Suopajarvi, Lapin ELY-keskus
Organisaatio:	varsinainen jäsen / varajäsen
Lapin liitto:	ohjelmapäällikkö Mervi Nikander / maakunta-asiantuntija Ritva Kauhanen
Lapin aluehallintovirasto:	sosiaalihuollon ylitarkastaja Sari Husa / opetustoimen ylitarkastaja Kari Torikka
Lapin korkeakoulukonserni:	kehitysjohtaja Ari Konu / suunnittelujohtaja Jouko Tirola
Rovaniemen kaupunki:	sosiaali- ja terveysjohtaja Markus Hemmilä / sosiaaliturvan johtaja Mirja Kangas
Kemin kaupunki:	sosiaalityön johtaja Arto Alajärvi / pakolaistyöntekijä Ilkka Passlin
Tornion kaupunki:	sosiaalityön johtaja Anneli Karjalainen / sosiaalityöntekijä Soile Laurila
Rovaniemen TE-toimisto:	johtaja Marja Perälä / toimialajohtaja Riitta Kallio
Meri-Lapin TE-toimisto:	apulaistoimistonjohtaja Sirpa Tuokko / toimialajohtaja Ulla Kauppila
Elinkeinoelämän keskusliitto EK:	lakimies Kaija Pulkkinen / asiantuntija Jukka-Pekka Kivioja
Palkansaaajakeskusjärjestöt:	aluetoimitsija Reijo Lehtinen / kunnansihteeri Jaana Koskela
Lapin ammattiopisto:	toimialajohtaja Pertti Lakkala / toimialajohtaja Seija Ovaskainen
Rovalan Setlementti ry:	toiminnanjohtaja Ossi Takkinen / esimies Seija Matero
SPR Lapin piiri:	toiminnanjohtaja Sirkka-Liisa Oinaala / vastaanottokeskuksen johtaja Ari Haaranen
Lapin ELY-keskus:	koulutusasiantuntija Helena Niska / ESR-koordinaattori Liisa Irri

Liite 3. Keskeinen käsitteistö

Alkukartoitus

Kotoutumislain mukaiseen alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkukartoituksessa selvitetään maahanmuuttajan yleiset kotoutumisen valmiudet. Alkukartoituksen perusteella maahanmuuttaja ohjataan työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin.

Ensimmäisen polven maahanmuuttaja

Henkilö, joka itse on syntynyt ulkomailla ja jonka vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla.

Erityistä tukea tarvitseva

Maahanmuuttaja, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

ETNO

Etisten suhteiden neuvottelukunta. Suomessa on valtioneuvoston nimittämä valtakunnallinen neuvottelukunta ja seitsemän ELY-keskusten yhteydessä toimivaa alueellista neuvottelukuntaa. ETNO:n tehtävänä on muun muassa parantaa maahanmuuttajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia vaikuttaa ja toimia suomalaisessa yhteiskunnassa sekä rakentaa yhteistyötä ja luottamusta eri väestöryhmien, maahanmuuttajien ja kantaväestön välille.

EURES (European Employment Services)

Kaikki EU/ETA-maat ja Sveitsin kattava työnvälitysverkosto, joka palvelee sekä kaikkia työnhakijoita, jotka haluavat työskennellä ulkomailla, että työnantajia, jotka haluavat hakea työntekijöitä toisista EURES-alueen maista.

Kansainvälinen opiskelija

Henkilö, joka on muuttanut Suomeen suorittamaan suomalaista tutkintoa.

Kansainvälistä suojelua saava

Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella.

Kiintiöpakolainen

YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen valtion talousarviossa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotikansainvälistyminen (Internationalisation at Home)

Kansainvälisten kokemusten hankkimista ja vieraisiin kulttuureihin tutustumista Suomessa.

Kotokaveritoiminta

Toimintamalli kiintiöpakolaisten ensivaiheen kotoutumiselle, jonka kulmakivenä ovat vapaaehtoiset arjen kotouttajat eli kotokaverit. Kotokaverit auttavat kiintiöpakolaisia tutustumaan suomalaiseen arkeen, asumiseen, elämiseen ja lähiympäristöön.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteinen kehitys, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.

Kotouttaminen

Kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia valmiuksia. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Omaehtoista opiskelua yleissivistävässä koulutuksessa voidaan myös sisällyttää kotoutumissuunnitelmaan, jolloin opiskelua voidaan tukea kotoutumistuellla.

Kotouttamisohjelma

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima ohjelma kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja sitä tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kotoutumissuunnitelma

Yksilöllinen tai perheen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita tarvittavia tietoja ja taitoja.

Lähtötason arviointi

Työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen alussa opiskelijalle tehdään lähtötason arviointi, jonka avulla opiskelija ohjataan sopivalle opintopolulle, sopivaan moduuliin ja opetusryhmään. Lähtötason arvioinnin tuloksia hyödynnetään myös opiskelun henkilökohtaistamisessa sekä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa.

Maahanmuuttaja

Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Maahanmuuttoasiain toimikunta

ELY-keskuksen asettama toimikunta, jonka tehtävänä on muun muassa kehittää maahanmuuttajien kotouttamista sekä osallistua alueellisen maahanmuuttopolitiikan ja –strategian muodostamiseen ja toteutumisen seurantaan.

Maahantuloperuste

Ks. Oleskelulupa.

MAKO

ELY-keskuksen koordinoima alueellinen maahanmuutto- ja kotouttamistoimijoiden verkosto.

Monimuotoinen työelämä

Työelämän organisaatioiden henkilöstön ja sidosryhmien moninaisuus ja moniarvoisuus. Tässä strategiassa monimuotoisuutta tarkastellaan ihmisten eroina etnisen taustan suhteen, mutta muutoin monimuotoisuus on laajempi käsite sisältäen ihmisten erot myös esimerkiksi sukupuolen, iän, vakaumuksen, seksuaalisen suuntautuneisuuden, koulutuksen, kokemuksen tai osaamisen suhteen. Parhaimmillaan monimuotoisuus tarkoittaa monipuolista osaamisen ja ominaisuuksien kirjoa, jossa erilaisuudet täydentävät ja tukevat toisiaan.

Nettomaahanmuutto

Maahanmuuttaneiden ulkomaan kansalaisten määrä vähennettynä maastamuuttaneiden ulkomaan kansalaisten määrällä.

Oleskelulupa

Suomen valtion henkilölle myöntämä määräaikainen tai pysyvä lupa asua maassa. Ulkomaalainen (pl. Pohjoismaiden kansalaiset sekä EU- ja ETA-jäsenmaiden kansalaiset) tarvitsee oleskeluluvan voidakseen oleskella Suomessa yli kolme kuukautta. Oleskelulupa voidaan myöntää mm. seuraavin perustein: perheside Suomeen, opiskelu, työnteko, suomalainen syntyperä, paluumuutto Suomeen, humanitaariset syyt tai muu erityinen syy.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Perustietoaaineisto

Aineisto sisältää tietoa maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista työelämässä ja yhteiskunnassa sekä tietoa palvelujärjestelmästä ja kotoutumista edistävistä palveluista. Aineistoa on saatavilla eri kielillä.

Positiivinen erityiskohtelu

Menettelytapa, joka mahdollistaa sen, että joitakin ihmisryhmiä voidaan tukea erityistoimin, mikäli he ovat muutoin vaarassa jäädä eriarvoiseen asemaan esimerkiksi etnisen taustansa vuoksi. Positiivinen erityiskohtelu on menettelytapa, jolla voidaan edistää yhdenvertaisuuden toteutumista. Erityiskohtelua tarkoittavien toimenpiteiden on oltava luonteeltaan tilapäisiä ja oikeassa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Rasismi

Ideologia, uskomus ja/tai toiminta, joka jakaa ihmiset eri rotuihin ja viittaa henkilön kulttuuritaustasta johtuviin syihin. Rasismi pohjautuu ajatukseen ihmisryhmien kulttuurisesta tai biologisesta erilaisuudesta, joka oikeuttaa negatiiviseen kohteluun tällä perusteella.

Selkeäkielisyys

Mahdollisimman selkeä kielen käyttö niin, että sisältö on helppo ymmärtää.

Toisen polven maahanmuuttaja

Henkilö, joka itse on syntynyt Suomessa, mutta jonka vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla.

Tunnistaminen

Tapa selvittää maahanmuuttajan osaaminen opintotodistuksia vertaamalla ja hänen taitojaan testaamalla.

Tunnustaminen

Päätös siitä, millaisen kelpoisuuden ulkomainen tutkinto antaa Suomessa joko työmarkkinoilla tai jatko-opintoihin haettaessa. Tunnustaminen ei johda automaattisesti virallisen todistuksen tai tutkintotodistuksen antamiseen. Tunnustamisen tekee yleensä Opetushallitus, mutta esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöiden tutkintojen tunnustamisesta vastaa sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Työvoiman maahanmuutto

Ensisijaisesti pysyväluponteisesti työn perässä Suomen työmarkkinoille ulkomailta tuleva, työllisyyttä ja työvoiman tarjontaa kasvattava työvoima. Oikeus tehdä ansiotyötä Suomessa määräytyy kansalaisuuden mukaan. Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Norjan, Islannin, Liechtensteinin ja Sveitsin kansalaiset saavat työskennellä Suomessa ilman työntekijän oleskelulupaa (työvoiman vapaan liikkuvuuden periaate). Työvoiman maahanmuutto on säänneltyä EU:n ulkopuolelta tuleville ja heiltä vaaditaan lähtökohtaisesti työntekijän oleskelulupa.

Ulkomaan kansalainen

Henkilö, joka asuu Suomessa vakinaisesti, mutta joka ei ole (vielä) Suomen kansalainen.

Ulkopuolinen nuori

Nuori, joka on työtön tai muu työvoiman ulkopuolinen. Muihin työvoiman ulkopuolisiin kuuluvat henkilöt, jotka eivät ole työllisiä, työttömiä, opiskelijoita, eläkeläisiä, asevelvollisia, äitiyslomalla tai hoitovapaalla.

Vaihto-opiskelija

Henkilö, joka suorittaa Suomessa vain osan ulkomaisen kotikorkeakoulunsa tutkinnosta ja oleskelee Suomessa lyhytaikaisesti (yleensä 3–12 kk).

Vieraskielinen

Suomessa asuva henkilö, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Vieraskielinen opiskelija

Suomessa tutkintoa suorittava maahanmuuttaja (ml. kansainvälinen opiskelija).

Yhdenvertainen kohtelu

Lainsäädäntöön perustuen ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Liite 4. Seuraintindikaattorit

LAPIN MAAKUNTA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Yleiset väestöä koskevat indikaattorit													
Ulkomaan kansalaisten määrä, hlöä	2 115	2 361	2 629	2 900	3 153	3 359							Lähde: Tilastokeskus; väestö/väestörakenne
Ulkomaan kansalaisten osuus koko väestöstä, %	1.1	1.3	1.4	1.6	1.7	1.8							Lähde: THL, SOTKANet; väestö; vieraskielisyys, ulkomaalaiset ja pakolaiset
Ulkomaan kansalaisten osuus koko väestöstä, % (koko maa)	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.4							
0–19 -vuotiaat ulkomaan kansalaiset, % vastaavanikäisestä väestöstä	0.9	1.1	1.3	1.4	1.6	1.7							
0–19 -vuotiaat ulkomaan kansalaiset, % vastaavanikäisestä väestöstä (koko maa)	2.1	2.2	2.3	2.5	2.7	2.9							
20–64 -vuotiaat ulkomaan kansalaiset, % vastaavanikäisestä väestöstä	1.4	1.6	1.8	2.0	2.2	2.3							
20–64 -vuotiaat ulkomaan kansalaiset, % vastaavanikäisestä väestöstä (koko maa)	2.8	3.1	3.4	3.7	4.0	4.3							
65 vuotta täyttäneet ulkomaan kansalaiset, % vastaavanikäisestä väestöstä	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5							
65 vuotta täyttäneet ulkomaan kansalaiset, % vastaavanikäisestä väestöstä (koko maa)	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9							
Vieraskieliset, hlöä	1 979	2 246	2 559	2 867	3 167	3 467							Lähde: Tilastokeskus; väestö/väestörakenne
Vieraskielisten osuus koko väestöstä, %	1.1	1.2	1.4	1.6	1.7	1.9							
Vieraskielisten osuus koko väestöstä, % (koko maa)	3.0	3.3	3.6	3.9	4.2	4.5							
Puhutut vieraat kielet, kpl	57	61	66	71	75	77							
Ulkomaan kansalaisten maahanmuutto, hlöä	303	436	553	588	644	551							Lähde: Tilastokeskus; väestö- ja kuoleman-syytilastot, maksullinen
Ulkomaan kansalaisten maastamuutto, hlöä	62	52	72	71	54	78							
Ulkomaan kansalaisten nettomaahanmuutto, hlöä	241	384	481	517	590	473							
Syntyperältään ulkomaalaisia, hlöä	2 565	2 834	3 148	3 448	3 767	4 076							Lähde: Tilastokeskus; väestö/väestörakenne
Syntyperältään ulkomaalaisista ensimmäistä polvea, hlöä	2 239	2 475	2 770	3 057	3 335	3 607							
Syntyperältään ulkomaalaisista toista polvea, hlöä	326	359	378	391	432	469							
Toisen polven osuus syntyperältään ulkomaalaisista, %	12.7	12.7	12.0	11.3	11.5	11.5							
Toisen polven osuus syntyperältään ulkomaalaisista, % (koko maa)	14.1	14.1	14.1	14.2	14.5	14.6							

Toimenpidekokonaisuus: Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet kotouttamisen lähtökohtana

Maahanmuuttaja-oppilaat perusasteella yhteensä, hlöä	173	226	206	203	235	243							Lähde: Lapin aluehallintoviraston julkaisuja 3/2012
Maahanmuuttaja-oppilaat vuosiluokilla 0-6, hlöä	98	136	124	132	149	155							
Maahanmuuttaja-oppilaat vuosiluokilla 7-10, hlöä	75	90	82	71	86	88							
Työvoimakoulutuksena toteutetussa kotoutumiskoulutuksessa kaudella, hlöä	252	349	451	389	423	581							Lähde: TEM, työnvälitystilasto (3510.)
Kotoutumiskoulutuksen opiskelijatyöpäivät (suomi), kpl	28 364	43 407	55 351	44 573	47 545	54 177							Lähde: Lapin ELY-keskus
Suomen kielen yleisiin kielitutkintoihin osallistuneet, hlöä	48	67	53	59	49	40							Lähde: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus

[illegible]

Toimenpidekokonaisuus: Osaavat maahanmuuttajat työntekijöinä ja yrittäjinä (jatkuu edelliseltä sivulta):

Ulkomaalaisista työnhakijoista keskiasteen koulutus, vuosikeskiarvo, hlöä	165	169	171	191	196	187										
Ulkomaalaisista työnhakijoista alin korkea-asteen koulutus, vuosikeskiarvo, hlöä	26	23	28	28	28	28										
Ulkomaalaisista työnhakijoista korkeakouluasteen koulutus (ml. tutkijakoulutus), vuosikeskiarvo, hlöä	50	52	70	78	93	93										
Ulkomaalaisista työnhakijoista koulutusaste tuntematon, vuosikeskiarvo, hlöä	104	148	236	264	319	376										

Lähde: TEM, työnvälitystilasto (1207.)

Vieraskieliset opiskelijat perusasteen jälkeisessä tutkintotavoitteisessa koulutuksessa:

Lukiokoulutus, hlöä	39	77	77	46	52											
Lukiokoulutus, % opiskelijoista	0.9	1.7	1.8	1.2	1.4											
Ammatillinen peruskoulutus, hlöä	253	240	260	260	288											
Ammatillinen peruskoulutus, % opiskelijoista	2.1	2.1	2.1	2.2	2.4											
Ammattikorkea-koulutus, hlöä	261	330	457	439	412											
Ammattikorkeakoulutus, % opiskelijoista	4.3	5.4	7.5	7.0	6.5											
Yliopistokoulutus, hlöä	96	90	69	72	95											
Yliopistokoulutus, % opiskelijoista	2.1	1.9	1.6	1.6	2.0											

Lähde: Tilastokeskus, koulutustilastot, maksullinen

Vieraskielisten suorittamat tutkinnot perusasteen jälkeisessä tutkintotavoitteisessa koulutuksessa:

Lukiokoulutus, kpl	16	11	13	8	5											
Lukiokoulutus, % tutkinnoista	1.3	0.9	1.0	0.7	0.4											
Ammatillinen peruskoulutus, kpl	52	53	57	53	53											
Ammatillinen peruskoulutus, % tutkinnoista	1.7	1.9	2.0	1.9	1.9											
Ammattikorkea-koulutus, kpl	9	19	31	42	52											
Ammattikorkea-koulutus, % tutkinnoista	0.9	2.1	3.2	4.3	5.3											
Yliopistokoulutus, kpl	6	9	15	9	14											
Yliopistokoulutus, % tutkinnoista	1.1	1.5	1.4	1.3	1.7											

Lähde: Tilastokeskus, koulutustilastot, maksullinen

Toimenpidekokonaisuus: Kansainvälistyvä työelämä

Poliisin myöntämät jatko-oleskeluluvat työntekoon liittyvän päätöserusteen mukaan:

Elinkeinon-harjoittaminen, kpl						11											
Erityisasiantuntija, kpl						8											
Harjoittelija, kpl						1											
Osaratkaisua edellyttävä työnteko, kpl						66											
Suomessa tutkinnon suorittaneen työnhaku, kpl						11											
Tutkija, kpl						3											
Työnteko (ei osaratkaisua), kpl						40											
Urheilu ja valmentaminen, kpl						3											

Lähde:
Maahanmuuttovirasto,
UMA, maksullinen

Toimenpidekokonaisuus: Toimivat palvelurakenteet ja monialaiset verkostot kotoutumisen tukena

Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaumat, kpl	85	135	135	165	165	165	165										
Kuntien vastaanottamat kansainvälistä suojelua saavat, hlöä	93	138	195	239	217	191	151										
Ulkomaalaisten äänestysaktiivisuus kunnallisvaaleissa, Lapin vaalipiiri, %			28.9														
Äänioikeutetut ulkomaalaiset, hlöä			1 665														
Äänestäneet ulkomaalaiset, hlöä			481														
Ulkomaalaisten äänestysaktiivisuus kunnallisvaaleissa, % (koko maa)			19.6														
Kunnallisvaaleissa ehdolle asettuneiden vieraskielisten osuus kaikista kunnallisvaali-ehdokkaista, %			0.8				1.1										
Kunnallisvaaleissa ehdolle asettuneiden vieraskielisten osuus kaikista kunnallisvaali-ehdokkaista, % (koko maa)			1.5				1.8										
Kunnallisvaaleissa valittujen vieraskielisten osuus kaikista valituista, %			0.0				0.2										
Kunnallisvaaleissa valittujen vieraskielisten osuus kaikista valituista, % (koko maa)			0.3				0.4										

Lähde: Tilastokeskus;
vaalit/kunnallisvaalit

SEUTUKUNNAT JA KUNNAT

LAPIN MAAKUNTA 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017

Ulkomaan kansalaiset, hlöä

Itä-Lapin seutukunta	117	120	140	152	143	144										
Kemijärvi	56	61	77	88	77	76										
Pelkosenniemi	4	4	4	3	4	3										
Posio	22	21	20	21	26	28										
Salla	34	33	38	36	32	33										
Savukoski	1	1	1	4	4	4										
Kemi-Tornion seutukunta	751	783	885	1 035	1 158	1 258										
Kemi	327	357	407	521	609	654										
Keminmaa	40	43	44	51	46	51										
Simo	19	17	15	16	14	16										
Tervola	26	21	24	27	31	33										
Tornio	339	345	395	420	458	504										
Pohjois-Lapin seutukunta	153	162	165	179	181	195										
Inari	67	78	73	78	78	88										
Sodankylä	67	64	68	74	76	77										
Utsjoki	19	20	24	27	27	30										
Rovaniemen seutukunta	858	1 018	1 151	1 229	1 325	1 410										
Ranua	14	15	13	17	19	14										
Rovaniemi	844	1 003	1 138	1 212	1 306	1 396										
Torniolaakson seutukunta	79	86	82	87	91	93										
Pello	36	39	41	40	42	43										
Ylitornio	43	47	41	47	49	50										
Tunturi-Lapin seutukunta	157	192	206	218	255	259										
Enontekiö	27	24	23	22	23	23										
Kittilä	52	74	88	99	115	116										
Kolari	39	49	48	46	51	54										
Muonio	39	45	47	51	66	66										

Lähde: Tilastokeskus;
väestö/väestörakenne

Julkaisusarjan nimi ja numero Elinvoimaa alueelle 1/2013				
Vastuualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Mirva Petäjämaa		Julkaisu-aika Tammikuu 2013		
		Kustantaja /Julkaisija Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja / toimeksiantaja Vaikuttavuutta kotouttamiseen monialaisena yhteistyönä -hanke (VAIKO)		
Julkaisun nimi Lapin maahanmuuttostrategia 2017				
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lapin maahanmuuttostrategian 2017 tavoitteena on: 1) linjata alueen maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämistä, 2) edistää Lapissa asuvien maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä sekä 3) varautua kasvavaan maahanmuuttoon ja työvoiman rekrytointiin ulkomailta. Strategia tarjoaa ajantasaisen ja konkreettisen välineen viranomaisille ja muille toimijoille maahanmuuttajaväestön tarpeiden ja kotoutumisen edistämisen huomioimiseksi palveluissa ja muussa toiminnassa kautta linjan.</p> <p>Maahanmuuttostrategia on laadittu maakunnallisena monialaisena verkostoyhteistyönä. Keskeisinä toimijoina ovat olleet kahteen kaikille avoimeen työpajaan osallistuneet valtion ja kuntien viranomaiset eri hallinnonaloilta, kouluttajat, opettajat, kolmannen sektorin ja hankkeiden toimijat sekä maahanmuuttajat. Valmisteluprosessia on ohjannut Lapin maahanmuuttoasiain toimikunta.</p> <p>Lapin maahanmuuttostrategia 2017 sisältää neljä toimenpidekokonaisuutta: 1) maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet kotouttamisen lähtökohtana, 2) osaavat maahanmuuttajat työntekijöinä ja yrittäjinä, 3) kansainvälistyvä työelämä sekä 4) toimivat palvelurakenteet ja monialaiset verkostot kotoutumisen tukena. Maahanmuuttajien osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä eri väestöryhmien välisen myönteisen vuorovaikutuksen edistäminen läpäisevät kaikki strategian toimenpidekokonaisuudet. Kukin toimenpidekokonaisuus sisältää kaksi tavoitelinjaa ja tavoitelinjat toimenpiteitä, joille on määriteltä toteutuksen päävastuutahot. Strategian visiona on, että vuonna 2017 Lappi on moniarvoinen ja monikulttuurinen maakunta, jossa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja edellytykset elää, asua ja tehdä työtä.</p> <p>Strategia on laadittu Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toteuttamassa Vaikuttavuutta kotouttamiseen monialaisena yhteistyönä –hankkeessa (VAIKO), joka on rahoitettu Euroopan sosiaalirahaston varoin.</p>				
<p>Asiasanat (YSA:n mukaan)</p> <p>Maahanmuutto, maahanmuuttajat, kotouttaminen, kotoutuminen, kansainvälistyminen, ulkomainen työvoima, monikulttuurisuus, monialainen yhteistyö, Lappi, strategia, aluekehitys</p>				
ISBN (painettu) 978-952-257-679-2	ISBN (PDF) 978-952-257-698-9	ISSN-L 2242-282X	ISSN (painettu) 2242-282X	ISSN (verkkopainettu) 2242-2838
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-698-9		Kieli Suomi
Sivumäärä 51				
<p>Julkaisun tilaukset</p> <p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 8060, 96101 Rovaniemi</p> <p>Sähköposti: tiedotus.lappi@ely-keskus.fi</p> <p>Julkaisu on saatavana myös verkossa: www.ely-keskus.fi/julkaisut sekä www.doria.fi</p>				
Kustannuspaikka ja -aika Rovaniemi 2013		Painotalo Kopijyvä Oy		

DOCUMENTATION PAGE

Publication series and numbers Keeping the region strong 1/2013				
Area(s) of responsibility Economic Development, Employment, Competence and Culture				
Author(s) Mirva Petäjämäa		Date January 2013		
		Publisher Centre for Economic Development, Transport and the Environment for Lapland		
		Financier/commissioner Better Integration of Immigrants through Multisectoral Cooperation		
Title of publication Immigration Strategy for Lapland 2017 (Lapin maahanmuuttostrategia 2017)				
<p>Abstract</p> <p>The aim of the Immigration Strategy for Lapland 2017 is: 1) to provide a basis for the work involving immigration and integration in the region; 2) to promote the integration and employment of immigrants living in Lapland; and 3) to prepare for increasing immigration and recruitment of labour force from other countries. The strategy will provide authorities and other parties involved with a concrete and up-to-date tool so that they can comprehensively focus on the needs of immigrants and promote integration in services and other areas of society.</p> <p>The immigration strategy has been jointly prepared by regional players as a multisectoral network project. Central and local government authorities from different administrative branches, instructors, teachers, third-sector players, players involved in different projects and immigrants taking part in the two workshops open to all interested parties have the central actors in the preparatory process. The preparatory process has been coordinated by the committee on immigration issues in Lapland.</p> <p>The Immigration Strategy for Lapland 2017 contains four sets of measures: 1) the needs of individual immigrants as a basis for integration; 2) skilled immigrants as employees and entrepreneurs; 3) increasingly international work life; and 4) well-functioning service structures and multisectoral networks providing support for integration. Promoting the participation of immigrants, preventing social exclusion and promoting positive interaction between different population groups are cross-cutting themes in all four sets of measures. Each set of measures has two sets of objectives, while the sets of objectives list a number of measures and the parties responsible for their implementation. The vision is that in 2017, Lapland will be a pluralistic and multicultural region providing all its residents with equal opportunities for living and employment.</p> <p>The strategy has been prepared as part of the project 'Better Integration of Immigrants through Multisectoral Cooperation' (VAIKO), carried out by the Centre for Economic Development, Transport and the Environment for Lapland and financed by the European Social Fund.</p>				
Keywords Immigration, immigrants, integration, internationalisation, foreign labour force, multiculturalism, multisectoral cooperation, Lapland, strategy, regional development				
ISBN (print) 978-952-257-679-2	ISBN (PDF) 978-952-257-698-9	ISSN-L 2242-282X	ISSN (print) 2242-282X	ISSN (online) 2242-2838
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-698-9		Language Finnish
				Number of pages 51
Distributor Centre for Economic Development, Transport and the Environment for Lapland, PO Box 8060, 96101 Rovaniemi, Finland E-mail: tiedotus.lappi@ely-keskus.fi This publication is also available online: www.ely-keskus.fi/julkaisut and www.doria.fi				
Place of publication and date Rovaniemi 2013			Printing place Kopijyvä Oy	

ELINVOIMAA ALUEELLE 1 | 2013
LAPIN MAAHANMUUTTOSTRATEGIA 2017
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-679-2 (painettu)
ISBN 978-952-257-698-9 (PDF)

ISSN-L 2242-282X
ISSN 2242-282X (painettu)
ISSN 2242-2838 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-698-9

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto